

SAULIAUS DAMBRAUSKO
ADVOKATO KONTORA

Pareiškėjas:

Viešojo intereso gynimo fondas
į.k. 136031739, K.Donelaičio g. 1, Kaunas

Pareiškėjo advokatas:

Saulius Dambrauskas
Vytauto pr.95, LT-44239 Kaunas

Atsakovai:

Valstybinė miškų tarnyba
į.k. 302471705, Pramonės pr. 11a, LT-51327 Kaunas

VĮ Valstybinių miškų urėdija
į.k. 132340880, Pramonės pr. 11A, Kaunas

Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija
į.k. 188715560, Lūšių g. 16, 30202 Palūšės k., Ignalinos r.

Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcija
į.k. 306108968, J. Biliūno g. 55, 29110 Anykščiai

Tretieji suinteresuoti asmenys:

LR Aplinkos ministerija
į.k. 188602370, A. Jakšto g. 4, 01105 Vilnius

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos
į.k. 188724381 Antakalnio g. 25, LT-10312 Vilnius
el. paštas: vstt@vstt.lt

Regionų administracinis teismas Vilniaus rūmai

**PATIKSLINTAS SKUNDAS
DĖL REIKŠMINGUMO IŠVADŲ, ĮSAKYMŲ IR RAŠTŲ PANAIKINIMO
BEI ĮPAREIGOJIMO ATLIKTI VEIKSMUS
(adm. byla Nr. el3-8297-1161/2026)**

2026 m. kovo 9 d.
Kaunas

DĖL SKUNDO PATIKSLINIMO

1. Grupė pareiškėjų pateikė teismui Grupės skundą, kurį prašė išnagrinėti pagal grupės skundo proceso taisykles. Grupės skundo priėmimas iki šiol nėra išspręstas.
2. Atsakovai pateikė savo motyvus, kuriais remiantis jie mano, jog pateiktas skundas neatitinka grupės skundui keliamų reikalavimų ir todėl neturėtų būti priimtas.
3. Atsižvelgiant į atsakovų išdėstytus motyvus bei tai, kad teismui atsisakius priimti pateiktą skundą vien dėl jo neatitikimo grupės skundo reikalavimams kiltų problema dėl naujo apskundimo termino, nutarta patikslinti pateiktą Grupės skundą, jį pertvarkant į individualų skundą, teikiamą tik vieno pareiškėjo - Viešojo intereso gynimo fondo - vardu.
4. Kadangi grupės skundas iki šiol nėra priimtas, todėl patikslinto skundo pateikimas nėra susijęs su jokiais kitais procesiniais veiksmais ir yra pagrindas spręsti dėl patikslinto skundo priėmimo.
5. Taip pat Pareiškėjas palaiko pateiktą prašymą dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių taikymo.

FAKTINĖS APLINKYBĖS IR GINČO ESMĖ

6. VĮ Valstybinių miškų urėdija (toliau - **Atsakovas VMU**) paskelbė informaciją (skelbimas: <https://vmu.lt/miskotvarkaprojects/informacinis-pranesimas-apie-rengiama-ignalinos-regioninio-padalinio-vidines-miskotvarkos-projekto-keitima/>), kuria visuomenė buvo kviečiama susipažinti su rengiamu valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimu, kuriuo planuojama ūkinė veikla Ignalinos regiono miškuose įsteigtose ir potencialiose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje (toliau - **Ignalinos miškotvarkos projektas, Projektas**).
7. Taip pat Atsakovas VMU paskelbė informaciją (skelbimas: <https://vmu.lt/miskotvarkaprojects/informacinis-pranesimas-apie-rengiama-svencioneliu-regioninio-padalinio-vidines-miskotvarkos-projekto-keitima/>), kuria visuomenė buvo kviečiama susipažinti su rengiamu valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Švenčionėlių regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimu, kuriuo planuojama ūkinė veikla taip pat Švenčionėlių (Labanoro girios) regiono miškuose įsteigtose ir potencialiose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje (toliau - **Švenčionėlių miškotvarkos projektas**) (kartu - **Miškotvarkos projektai, Projektai**).
8. Projektų keitimo tikslas - 2026 - 2030 metų laikotarpiui suplanuoti miško ūkinę veiklą, t.y. pagrindinius ir specialiuosius miško kirtimus, įsteigtose ar potencialiose „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje.
9. Ignalinos miškotvarkos projekto viešas pristatymas įvyko 2025-12-08.
10. Švenčionėlių miškotvarkos projekto viešas pristatymas įvyko 2025-12-15.
11. Tiek Ignalinos miškotvarkos projektas, tiek ir Švenčionėlių miškotvarkos projektas yra planas/projektas dėl planuojamos ūkinės veiklos (toliau - **PŪV**), kuriam galioja Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - **PŪVPAVĮ**) nuostatos ir Suinteresuotos visuomenės teisės šiose procedūrose.

12. Pareiškėjas (*toliau - Pareiškėjas, VIG Fondas*) nustatyta tvarka iki nurodyto pristatymo pateikė pastabas, pasiūlymus, reikalavimus dėl Projektų. Jie buvo išdėstyti Pareiškėjo 2025-12-08 rašte „Pastabos, pasiūlymai, reikalavimai dėl Ignalinos vidinės miškotvarkos projekto” ir 2025-12-09 rašte „Pastabos, pasiūlymai, reikalavimai dėl Švenčionių vidinės miškotvarkos projekto”, kuriuose dėl kiekvieno atskirai Projekto buvo prašoma:
- 1) *atlikti Miškotvarkos projekto poveikio aplinkai vertinimą;*
  - 2) *patvirtinti Miškotvarkos projektą tiksliai įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo PŪVPAV įstatymo 4 straipsnyje nustatytus tikslus.*
13. Atsakovas VMU 2026-01-13 pateikė atsakymus dėl abiejų Miškotvarkos projektų, kuriais atsisakė patenkinti pateiktus pasiūlymus.
14. Atsakovas VMU 2026-01-13 raštu Nr. 77-S-662-2026 „Dėl pastabų, pasiūlymų, reikalavimų Ignalinos vidinės miškotvarkos projektui“ (*toliau – VMU 2026-01-13 raštas*), atsakydamas į Suinteresuotos visuomenės pastabas bei pasiūlymus, rėmėsi tuo, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (*toliau – PŪVPAV įstatymas*) 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata, įtvirtinančia, kad „*planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai aplinkos ministro nustatyta tvarka nustatoma, kad šis poveikis aplinkai gali būti reikšmingas*“, bei atsižvelgdamas į Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko bei į Aukštaitijos saugomų teritorijų direktijų pateiktas išvadas, jog planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti reikšmingo neigiamo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms ir jose saugomoms gamtinėms vertybėms, prašymai atlikti Projekto poveikio aplinkai vertinimą ir patvirtinti Projektą tik įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo PŪVPAV įstatymo 4 straipsnyje nustatytus tikslus nebus tenkinami, atitinkamai tolimesni veiksmai dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo nebus atliekami, o Projektas bus teikiamas Valstybinei miškų tarnybai tvirtinimui.
15. Kartu su Atsakovo VMU 2026-01-13 raštu, kuris buvo adresuotas Pareiškėjui atsakant į pateiktus pasiūlymus dėl Ignalinos miškotvarkos projekto, buvo pateiktos Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko bei Aukštaitijos saugomų teritorijų direktijos priimtos reikšmingumo išvados:
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo išvada Nr. 2-1236;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Švoginos apylinkės“ (LTIGN0039)) Nr. 2-1234;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos 2025-07-31 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Kretuono ežeras ir jo apylinkės” (LTSVE0033)) Nr. 2-926;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos 2025-07-31 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Apvardų ir Dysnų apylinkės” (LTIGN0038)) Nr. 2-925;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direktijos 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000” teritorijoms reikšmingumo išvada Nr. 2-1238;

- Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-07-25 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (atmesta, neatmesta) Nr. S2-2708;
  - Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST) „Adučiškio pelkė“ (kodas LTSVE0002), (BAST) „Guntauninkų miškas“ (kodas LTSVE0037), (PAST) „Adučiškio-Guntauninkų miškai“ (kodas LTSVEB008), (BAST) „Gražutės regioninis parkas“ (kodas LTZAR0024), (PAST) „Šiaurės rytinė Gražutės regioninio parko dalis“ (LTZARB004), (PAST) „Sartų regioninis parkas“ (kodas LTZARB005), (BAST) „Antazavės šilas“ (kodas LTZARB0011), (PAST) „Svylos upės slėnis“ (kodas LTSVEB001);
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-10-30 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (nereikšminga) Nr. S2-3849.
16. Analogiškai Atsakovas VMU atsakė Pareiškėjui ir 2026-01-13 raštu Nr. 77-S-669-2026 „Dėl pastabų, pasiūlymų, reikalavimų Švenčionėlių vidinės miškotvarkos projektui“.
17. Kartu su Atsakovo VMU 2026-01-13 raštu, kuris buvo adresuotas Pareiškėjui atsakant į pateiktus pasiūlymus dėl Švenčionėlių miškotvarkos projekto, taip pat buvo pateiktos Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko bei Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos priimtose reikšmingumo išvados (dalis šių išvadų sutampa):
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-11-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST/PAST „Labanoro giria“, kai poveikis nereikšmingas) Nr. 2-1277;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-11-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST/PAST „Labanoro giria“, kai poveikis reikšmingas) Nr. 2-1277 (be metaduomenų);
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-15 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Aukštaitijos nacionalinis parkas“ (LTIGN0018), PAST „Vakarinė Aukštaitijos nacionalinio parko dalis“ (LTIGN003) Nr. 2-860;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Sarios upė“ (LTSVE0024) Nr. 2-846;
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-07-10 Planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada Nr. S2-2524;
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-15 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvada (BAST „Žeimenos upė“ (LTSVE0020) Nr. 2-859;
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-11-25 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (atmesta, neatmesta) Nr. S2-4093;
  - Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvados (BAST) „Adučiškio pelkė“ (kodas LTSVE0002), (BAST) „Guntauninkų miškas“ (kodas LTSVE0037), (PAST) „Adučiškio-Guntauninkų miškai“ (kodas LTSVEB008).

18. **Apie išvardintas reikšmingumo išvadas Pareiškėjui tapo žinoma tik iš Atsakovo VMU 2026-01-13 raštų, prie kurių šios reikšmingumo išvados buvo pridėtos.**
19. Pareiškėjas, 2026-01-28 pateikė Pretenziją pranešimą apie realizuojamą grupės iniciatyvą pareiškiant grupės skundą, kurį adresavo:
- Valstybinei miškų tarnybai (*toliau - Atsakovas VMT*),
  - VĮ Valstybinių miškų urėdijai (*toliau - Atsakovas VMU*),
  - Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai (*toliau - AM*),
  - Valstybinei Saugomų teritorijų tarnybai prie aplinkos ministerijos (*toliau - VSTT*),
  - Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijai (*toliau - Atsakovas Aukštaitijos NP ir Labanoro RPD*),
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijai (*toliau - Atsakovas Aukštaitijos STD*).
20. Šioje Pretenzijoje-pranešime buvo išdėstyti tokie motyvai, jog:
- 20.1. pagal turimą oficialią Valstybinės Saugomų teritorijų tarnybos informaciją, Lietuvoje saugomos buveinės šiuo metu neatitinka privalomų kiekybinių bei kokybinių Europos Sąjungos nustatytų aplinkosauginių reikalavimų, todėl požiūris tokioms teritorijoms turi būti itin kruopštus;
- 20.2. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis teismas (išplėstinė teisėjų kolegija) savo 2023-12-06 nutartyje (Adm. bylos Nr. eA-716-624-2023) pateikė aktualius aplinkosauginio teisinio reguliavimo išaiškinimus, į kuriuos rengiant Miškotvarkos projektą nebuvo atsižvelgta - formaliai vykdant nustatytą teisinį reguliavimą išduotos reikšmingumo išvados, jog Planuojama ūkinė veikla (miško kirtimai) nedarys reikšmingo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms, nėra pagrįstos geriausiomis atitinkamos srities mokslo žiniomis, kuriomis remiantis būtų galima konstatuoti, jog nebeliko jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių dėl tokio poveikio nebuvimo, ir todėl tokios reikšmingumo išvados nelaikytinos pagrįstomis;
- 20.3. nagrinėjamu atveju neatlikus poveikio aplinkai vertinimo nėra jokios objektyvios bei mokslškai pagrįstos galimybės atmesti abejones, jog planuojama ūkinė veikla - bet kokios rūšies ar būdo miško kirtimas saugomose „Natura 2000“ teritorijose - turės reikšmingą neigiamą poveikį „Natura 2000“ teritorijose saugomoms vertybėms bei šių teritorijų vientisumui;
- 20.4. poįstatyminis teisinis reguliavimas, kurio pagrindu išduodamos reikšmingumo išvados be reikiamo aplinkosauginio įvertinimo, jog Planuojama ūkinė veikla (miško kirtimai) nedarys reikšmingo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms - akivaizdžiai pažeidžia aukštesnės galios teisinį reguliavimą bei juo nustatytus pamatinius aplinkosauginius tikslus;
- 20.5. LVAT 2009-11-23 sprendime administracinėje byloje Nr. A-502-1252-09 išaiškino, jog *atsakinga institucija turi teisę nuspręsti, kad atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo būtų atliekama ir kitai veiklai, kuri nėra įrašyta į atitinkamus sąrašus.*
21. Remiantis išdėstytais motyvais Pareiškėjas pateikė prašymą:
- 1) panaikinti VĮ Valstybinių miškų urėdijos 2025-01-13 atsakymą, kuriuo atsisakyta atlikti poveikio aplinkai vertinimą, Suinteresuotos visuomenės Pretenziją-pranešimą-prašymą šioje dalyje išnagrinėti pakartotinai;
  - 2) atsisakyti tvirtinti valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimą, kuriuo planuojama ūkinė veikla įsteigtose ir potencialiose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje, ir įpareigoti VĮ

Valstybinių miškų urėdiją inicijuoti Miškotvarkos projekto poveikio aplinkai vertinimą;

- 3) patvirtinti Miškotvarkos projektą tiktai įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo PŪVPAV įstatymo 4 straipsnyje nustatytus tikslus.
-
22. Atsakydama į Pareiškėjo 2026-01-28 pateiktą Pretenziją - pranešimą apie realizuojamą grupės iniciatyvą pareiškiant grupės skundą, Atsakovas VMU 2026-02-13 raštu nurodė, jog Valstybinė miškų tarnyba (*toliau – Atsakovas VMT*), vykdydama *Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“*, reikalavimus, patikrinsi Projektą pagal Taisyklių 23-24 punktuose nurodytus reikalavimus, nerado priežasčių ir pagrindų, kodėl Projektas galėtų būti netvirtinamas. 2026-01-30 Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. V-37 „Dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimo patvirtinimo“ buvo patvirtintas VMU patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimas.
  23. Šiame rašte *inter alia* buvo nurodyta, kad VMU 2025 m. liepos 11 d. raštu Nr. 77-S-12124-2025 bei 2025 m. spalio 8 d. raštu Nr. 77-S-15960-2025 kreipėsi į Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkciją, o 2025 m. liepos 11 d. raštu Nr. 77-S-12125-2025, 2025 m. spalio 8 d. raštu Nr. 77-S-15961-2025 ir 2025 m. spalio 23 d. raštu Nr. 77-S-16705-2025 - į Aukštaitijos saugomų teritorijų direkciją dėl reikšmingumo išvados Projekte 2026 - 2030 metams suplanuotų pagrindinių ir specialiųjų miško kirtimų galimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms ir jų artimai aplinkai. Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko bei Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijų pateiktose reikšmingumo išvadose pažymima, kad Projekte 2026 - 2030 metais planuojamas ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti reikšmingo neigiamo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms ir jose saugomoms gamtinėms vertybėms bei šiuo atžvilgiu neprivaloma atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo. Atsakovas VMU, remdamasis PŪVPAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata, įtvirtinančia, kad *planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai aplinkos ministro nustatyta tvarka nustatoma, kad šis poveikis aplinkai gali būti reikšmingas* bei Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko bei Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijų pateiktas išvadas, jog planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas negali daryti reikšmingo neigiamo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms ir jose saugomoms gamtinėms vertybėms, prašymą atlikti Projekto poveikio aplinkai vertinimą ir patvirtinti Projektą tik įgyvendinus poveikio aplinkai vertinimo PŪVPAV įstatymo 4 straipsnyje nustatytus tikslus atmetė.
  24. Taigi Atsakovo VMU atsakymas grindžiamas tuo, kad Atsakovas VMU nustatyta tvarka kreipėsi dėl Miškotvarkos projektų į institucijas, atsakingas už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, dėl reikšmingumo išvadų, patvirtinančių, kad pagal Miškotvarkos projektus numatytos planuojamos ūkinės veiklos - pagrindiniai ir specialieji miško kirtimai, įsteigtose ar potencialiose „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje - negali daryti poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, ir gavo reikiamas išvadas (*toliau - Reikšmingumo išvados*), jog planuojamų ūkinių veiklų poveikis negali būti reikšmingas „Natura 2000“ bei greta jų esančioms teritorijoms.

25. Tokiu būdu iš Atsakovo VMU 2026-02-13 atsakymo bei motyvų yra aišku, kad Atsakovas VMU 2026-01-13 savo atsakymus, kuriais atsisakė patenkinti Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus, grindžia Reikšmingumo išvadomis, kurios, jo nuomone, yra išduotos laikantis nustatytos tvarkos, todėl poveikio aplinkai vertinimo atlikti neketina.
26. PŪVPAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra nustatyti atvejai, kada *planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra atliekamas*. Nagrinėjamu atveju yra aktualus teisinis reguliavimas, nustatytas PŪVPAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte. Remiantis šiame punkte nustatyta teisės norma, *planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra atliekamas, kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai aplinkos ministro nustatyta tvarka nustatoma, kad šis poveikis aplinkai gali būti reikšmingas*.
27. Taigi šia teisės norma yra įgyvendinamos Europos Sąjungos esminės Buveinių direktyvos nuostatos, kurių išaiškinimą pateikė Lietuvos Vyriausiasis Administracinis teismas (išplėstinė teisėjų kolegija) savo garsiojoje 2023-12-06 nutartyje (Adm. bylos Nr. eA-716-624-2023). Teismas nurodė, kad *planas ar projektas gali būti patvirtinamas, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, tik su sąlyga, kad kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad jis nedaro neigiamo poveikio teritorijos vientisumui <...> taip yra, kai dėl tokio poveikio nebuvimo nebelieka jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių (112 p.)*. Taip pat teismas nurodė, kad *atsižvelgiant, visų pirma, į atsargumo principą, kuriuo grindžiama Bendrijos siekiama aukšto lygio apsaugos politika aplinkos srityje ir kuriuo remiantis turi būti aiškinama Buveinių direktyva, esant abejonei dėl reikšmingo poveikio nebuvimo, tokį vertinimą reikia atlikti – Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatyto aplinkos apsaugos mechanizmo paleidimas nereiškia, jog vertinamas planas ar projektas iš tikrųjų turi reikšmingą poveikį nagrinėjamai teritorijai, tačiau yra tik tikimybė, kad toks poveikis susijęs su minėtu planu ar projektu <...> Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje nurodytų apsaugos priemonių taikymą lemia ne tikrumas dėl reikšmingo poveikio, bet šio poveikio tikimybė (Sprendimo 113-114 p.)*.
28. Taigi aukščiau minėto PŪVPAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte išdėstyta teisės norma lemia du teisiškai svarbius aspektus:
- 1) reikšmingumo nustatymas yra planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų dalis; todėl kiekviena Reikšmingumo išvada lemia planuojamos veiklos organizatoriaus prievolę atlikti poveikio aplinkai vertinimą (kai PŪV poveikis gali būti reikšmingas) arba galimybę poveikio aplinkai vertinimo neatlikti (kai nustatoma, kad PŪV poveikis negali būti reikšmingas); ši aplinkybė lemia tai, kad Reikšmingumo išvada yra galutinis procedūrinis sprendimas, kuriuo remiantis yra priimamas Atsakovo VMT Miškotvarkos projektus patvirtinantis įsakymas; taip pat, kad Reikšmingumo išvada yra skundžiamas administracinis aktas remiantis PŪVPAVĮ 16 straipsnio 3 dalimi;
  - 2) teisės normos blanketinė dalis - *kai aplinkos ministro nustatyta tvarka nustatoma, kad šis poveikis aplinkai gali būti reikšmingas* - yra procedūrinio reguliavimo elementas, kuris nepanaikina pačios prievolės *atlikti poveikio aplinkai vertinimą jeigu planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms* - t.y. procedūra privalo užtikrinti objektyvų poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms įvertinimą ir todėl tokia procedūra nėra formaliai savitikslių, bet privalo būti objektyviai užtikrinanti jos nustatymo tikslą.
29. Todėl, kai objektas apima Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas ir (ar) patenka į jų artimą aplinką, PŪV rengėjas turi kreiptis išvados dėl reikšmingumo į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą ar saugomos teritorijos direkciją pagal Reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašą. Šis Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms

- ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašas yra patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. D1-255 „Dėl Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau - **Reikšmingumo nustatymo aprašas**) (2024-02-27 redakcija, nuo 2024-03-04).
30. Tačiau, kaip minėta, pats PŪV reikšmingumo nustatymas yra sąlygojamas aukštesnės galios nacionalinių ir Europos Sąjungos teisės aktų, ir jo vienintelis ir esminis tikslas yra atsargumo principo taikymas, kuriuo remiantis siekiama užkirsti kelią bet kokiam pavojui, *kai, vadovaujantis geriausiomis atitinkamos srities mokslo žiniomis, negalima atmesti galimybės, kad planas ar projektas gali pakenkti nagrinėjamos teritorijos apsaugos tikslams.*
  31. Tačiau nagrinėjamu atveju Reikšmingumo išvados yra nemotyvuotos. Be to, priimant Reikšmingumo išvadas yra vadovautasi tokiomis nustatytomis procedūromis, kurios neužtikrina ir negali užtikrinti Reikšmingumo išvadų tikslų ir sudaro prielaidas priimti nepagrįstas Reikšmingumo išvadas.
  32. Todėl byloje (priėmus skundą) bus taip pat keliamas klausimas dėl norminių aktų, kuriais yra vadovujamasi nustatant Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumą teisėtumo ir galimo jų prieštaravimo aukštesnės galios teisės aktams.
  33. Taip pat pastarųjų reikalavimų patenkinimas sąlygoja, kad nepagrįsti yra ir Atsakovo VMU 2026-01-13 atsakymai ir Atsakovo VMT įsakymai, kuriais patvirtintas Miškotvarkos projektai.
  34. Todėl byloje siekiama ne tik panaikinti Reikšmingumo išvadas bei Atsakovo VMU įsakymus, kuriais yra patvirtinti Miškotvarkos projektai, bet taip pat bus siekiama panaikinti tuos norminius aktus, kuriais vadovaujantis yra priimtos Reikšmingumo išvados, o taip pat - įpareigoti Atsakovą VMU atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras.
  35. Taigi ginčas kyla ne tik dėl administracinių aktų panaikinimo, bet ir dėl aplinkosauginio teisinio reguliavimo taikymo miškotvarkoje pagrįstumo bei teisėtumo.
  36. Kaip jau minėta, Reikšmingumo išvados Pareiškėjui buvo pateiktos tik 2026-01-13 atsakant į Suinteresuotos visuomenės pastabas dėl Miškotvarkos projektų. Kadangi jos buvo adresuotos Atsakovui VMU, todėl Pareiškėjams iki tol negalėjo būti žinomos. Todėl Skundas dėl Reikšmingumo išvadų teikiamas nepraleidus įstatyme nustatyto termino.
  37. Miškotvarkos projektai apima į Europos „Natura 2000“ tinklą įtrauktas teritorijas ir joms gretimą aplinką, todėl Skundas yra susijęs su aplinka ir galimu neigiamu poveikiu jai.
  38. Natura 2000 yra sukurtas ir toliau kuriamas vieningas saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas, kuris sudarytas iš teritorijų, pripažintų vertingomis gamtiniu požiūriu pagal tam tikrus aplinkos standartus ir kuriose siekiama atstatyti iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale. „Natura 2000“ teritorijos apjungia natūralias ir pusiau natūralias buveines ir nykstančių gyvūnų ir augalų paplitimo vietas į bendrą saugomų teritorijų tinklą siekiant išsaugoti Europos gamtą ateities kartoms.
  39. ES direktyvos, susijusios su „Natura 2000“ teritorijomis, yra privalomi ES teisės aktai. Atitinkamas teisinis reguliavimas, perkeltas į nacionalinę teisę, yra privalomai įgyvendinamas.
  40. Ginčas dėl šioje teritorijoje planuojamos ūkinės veiklos ir jos procedūrų yra tiesiogiai susijęs su poveikiu aplinkai.

DĖL PAREIŠKĖJO TEISĖS KREIPTIS Į TEISMĄ SU SKUNDU PAGAL PATEIKTUS REIKALAVIMUS

I. Procedūriniai motyvai dėl reikalavimų

41. Pripažįstant, kad Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai yra administraciniai sprendimai, susijęs su pasekmėmis aplinkai, reikėtų, kad jie galėtų būti tinkamas skundo dalykas.
42. Besiplėtojanti teismų praktika leidžia teigti, kad Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai yra tarpiniai administraciniai sprendimai, kiek jie susiję su Atsakovo VMT priimtais įsakymais, kuriais yra patvirtinti Miškotvarkos projektai.
43. Tačiau taip pat, remiantis teismų praktika, yra pagrindas teigti, kad Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai yra galutiniai administraciniai sprendimai, kiek jie susiję su prievolių nevykdymu atsisakant atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras ir įpareigojimu atlikti veiksmus.
44. Byloje dėl panašių reikalavimų prašant panaikinti įsakymą, kuriuo buvo patvirtintas Vidinės miškotvarkos projektas, teismas nustatė skundo trūkumus pasiūlydamas pareiškėjui apskųsti Atsakovo VMU raštą, kuriuo ši atsisakė patenkinti Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus. Kadangi toje byloje buvo reiškiamas reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus (kurį teismas atsisakė priimti), teismas nurodė, kad *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje ne kartą konstatuota, jog reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus yra reiškiamas tada, kai tam tikra institucija neatlieka veiksmų pagal savo kompetenciją, vilkina ar atsisako juos atlikti. Tokiu atveju paprastai iš esmės yra skundžiamas tam tikras institucijos neveikimas. Tuo atveju, kai skunde teismui pareiškėjas reiškia reikalavimą dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, kuris tiesiogiai susijęs su pareiškėjui priimtu individualiu administraciniu aktu, jis teisės aktais nustatyta tvarka kartu privalo reikšti reikalavimą ir dėl tokio individualaus administracinio akto. Tokiu atveju skunde teismui išreikštas reikalavimas dėl individualaus administracinio akto, su kuriuo siejamas reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, yra pagrindinis, o reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus – išvestinis.*
45. Toje pačioje nutartyje *Teismas vadovavosi aplinkos ministro 2018 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. D1-7 7 punktu, nustatė, kad Urėdija, kaip viešojo administravimo subjektas, 2021 m. vasario 3 d. priėmė galutinį jos kompetencijai priskirtą individualų administracinį aktą, t.y. atliko veiksmus pagal savo kompetenciją. Nesutikdamas su priimtu administraciniu aktu, pareiškėjas turėjo teisę jį apskųsti ABTĮ nustatyta tvarka, o reikalavimus dėl įpareigojimo atlikti veiksmus reikšti kaip išvestinius. Teismas pažymėjo, kad, pareiškėjui atsisakius tikslinti pateikto skundo reikalavimus, t. y. prašyti panaikinti ir Urėdijos Raštą, teisme negali būti nagrinėjamas tik išvestinis reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, nes toks teismo sprendimas, nepanaikinus minėto akto, pareiškėjui nesukeltų tų teisinių pasekmių, dėl kurių pareiškėjas kreipėsi į teismą.*
46. Apeliacine tvarka atskirąjį skundą dėl dalies reikalavimų atsisakymo priimti išnagrinėjęs LVAT (adm. byla Nr. eAS-433-520/2021; Teisminio proceso Nr. 3-62-3-00852-2021-4) pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą, sutikdamas su pirmosios instancijos teismo motyvais.
47. Remiantis šia praktika darytina išvada, kad Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai yra administraciniai sprendimai, kurie gali būti skundžiami teismui, t.y. gali būti tinkamas skundo dalykas.
48. Vėlesnėje analogiškoje byloje, kurioje Pareiškėjas buvo apskundęs Atsakovo VMU raštą (kuriuo atsisakoma patenkinti Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus), o pirmosios instancijos teismas šioje dalyje bylą nutraukė, LVAT savo galutiniam procesiniame sprendime nurodė, kad

- teismui pareikštas reikalavimas dėl VMU Rašto, kaip individualaus administracinio akto, negali būti skundžiamas teismui (administracinė byla Nr. eA-46-520/2024, teismo proceso Nr. 3-62-3-00761-2021-3).
49. Pastarojoje byloje teismas, pasisakydamas dėl bylos nutraukimo dalyje, kurioje pareiškėjas siekė užginčyti analogišką VMU Raštą, nurodė: *atsižvelgus į pirmosios instancijos teismo nustatytas aplinkybes, susijusias su Rašto priėmimu, į tai, kad Raštas buvo įvertintas priimant Įsakymą, jog panaikinta Įsakymo dalis, kuria patvirtintas Projektas tiek, kiek jame numatyti pagrindiniai miškų kirtimai įsteigtose ir potencialiose „Natura 2000“ teritorijose bei šių teritorijų artimoje aplinkoje, konstatuotina, jog pirmosios instancijos teismo išvada dėl bylos dalies nutraukimo yra pagrįsta ir teisėta.*
50. LVAT ne kartą yra nurodęs, jog *vientisos (vienos) administracinės procedūros metu prieš priimant galutinį sprendimą gali būti ir dažnai yra surašomas ne vienas viešojo administravimo institucijos dokumentas. Šie dokumentai paprastai atlieka pagalbinį, tarpinį ar aptarnaujantį vaidmenį viešojo administravimo procedūroje ir jais dažniausiai nėra iforminami baigiamieji (galutiniai) kompetentingų (įgaliotų) asmenų (pareigūnų) sprendimai tuo klausimu, dėl kurio buvo pradėta administracinė procedūra. Jais gali būti sprendžiami įvairūs procedūriniai klausimai, tiesiogiai nesusiję su asmens teisių ar pareigų atsiradimu, pasikeitimu ar išnykimu (pasibaigimu). Dėl šios priežasties šie dokumentai dažnai (tačiau jokių būdu ne visada) suinteresuotiems asmenims jokių materialinių teisinių pasekmių nesukelia. Kai skundžiamas aktas ar veiksmas akivaizdžiai jokių teisinių pasekmių nesukelia, jis negali būti ginčo administraciniame teisme objektu (žr., pvz., LVAT 2017-09-28 nutartį administraciniame byloje Nr. AS-837-442/2017, LVAT 2011-06-20 nutartį administraciniame byloje Nr. A-261-69/2011).*
51. Taigi nagrinėjamu atveju ši skirtinga teismų praktika leidžia teigti, kad **Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai negali būti laikomi viešojo administravimo subjekto galutiniais jo kompetencijai priskirtais individualiais administraciniais aktais, kiek tai susiję su Atsakovo VMT įsakymų, kuriais patvirtinti Miškotvarkos projektai, priėmimu, kadangi jų teisėtumą bei pagrįstumą galutinai privalėjo įvertinti galutinį sprendimą priimanti institucija, t.y. Valstybinė miškų tarnyba, priimdama arba motyvuotai atsisakydama priimti įsakymus, kuriais patvirtino Miškotvarkos projektus.**
52. Tačiau tie patys **Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai gali būti laikomi viešojo administravimo subjekto galutiniais jo kompetencijai priskirtais individualiais administraciniais aktais, kiek tai susiję su įpareigojimu atlikti veiksmus - planuojamai ūkinei veiklai pagal Miškotvarkos projektus atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras.**
53. Tuo tarpu *reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus - yra tiesiogiai susijęs su priimtu individualiu administraciniu aktu. Kaip aukščiau cituotoje teismų praktikoje buvo nurodyta, teismui išreikštas reikalavimas dėl individualaus administracinio akto, su kuriuo siejamas reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, yra pagrindinis, o reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus – išvestinis.*
54. Todėl skundo reikalavimuose Atsakovo VMU 2026-01-13 raštai yra ginčijami kaip galutiniai administraciniai sprendimai, kiek jie susiję su išvestiniu skundo reikalavimu prašant įpareigoti atlikti veiksmus: atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras nepagrįstai atsisakius jas atlikti.
55. Byloje Pareiškėjas sieks ekspertinėmis priemonėmis įrodyti, kad nėra jokių mokslu pagrįstų motyvų, jog Miškotvarkos projektais planuojamos ūkinės veiklos - pagrindinių miško kirtimų įgyvendinimas - nedarys reikšmingo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms, ir būtent todėl išduotos Reikšmingumo išvados prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams bei esminiam šio teisinio reguliavimo tikslui. Tai savaime lemia aukštesnės

galios teisės normomis nustatyta Atsakovo VMU prievolę atlikti poveikio aplinkai vertinimo procedūras ir Pareiškėjo teisę reikšti reikalavimą *dėl įpareigojimo atlikti veiksmus*.

56. Remiantis išdėstytais motyvais Pareiškėjas reiškia reikalavimus dėl Reikšmingumo išvadų panaikinimo, lygiagrečiai siekdami inicijuoti bylą dėl norminio akto - Reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo - panaikinimo, Atsakovo VMT įsakymų dėl Miškotvarkos projektų patvirtinimo panaikinimo, o taip pat Atsakovo VMU 2026-01-13 raštus, kuriais atsisakyta patenkinti Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus-reikalavimus bei dėl įpareigojimo atlikti veiksmus - atlikti PAV procedūras.

II. Dėl Pareiškėjo teisės kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais

57. Pareiškėjas yra tinkamas subjektas pareiškiant skundą, kuriuo ginčijami su aplinka susiję administraciniai sprendimai, taip pat tinkamas subjektas siekiant apginti viešąjį interesą.
58. Pagal Pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo įstatuose įregistruotą veiklą Pareiškėjas, kaip nevyriausybinė organizacija, *veikia kaip juridinis asmuo, kuris yra suinteresuotas sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje priėmimu arba jų procesu ir skatina aplinkos apsaugą veikdama kaip Suinteresuota visuomenė (Suinteresuota organizacija) pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme ir 1998 m. birželio 25 d. Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Žin., 2001, Nr. 73-2572) bei 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos parlamento ir tarybos reglamente (EB) Nr. 1367/2006 (toliau - Orhuso konvencija) nustatyta „Suinteresuotos visuomenės“ definiciją (VIG Fondo įstatų 6 punktas), o pagal įregistruotas veiklos sritis inter alia rūpinasi aplinka (VIG Fondo įstatų 7.1, 7.2., 7.3 punktai) ir vykdo viešojo intereso gynimą administracinėse institucijose bei teismuose (VIG Fondo įstatų 7.4. punktas).*
59. Pareiškėjas atitinka *Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais* (toliau - **Orhuso konvencija**) pateiktą *Suinteresuotos visuomenės* apibrėžimą ir taip pat šio aplinkosauginio ginčo aspektu yra *Suinteresuota visuomenė*.
60. Pareiškėjas, kaip Suinteresuota visuomenė, siekia apginti gamtinę aplinką ir kad planai ir projektai bei planuojama veikla nebūtų vykdoma neatlikus privalomų aplinkosauginių procedūrų.
61. Byla yra susijusi su aplinka, todėl ji yra viešojo intereso pobūdžio.
62. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - **PAV įstatymo**) 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Suinteresuota visuomenė turi teisę kreiptis į teismą ginčydama sprendimų, veiksmų ar neveikimo atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir poveikio aplinkai vertinimo srityse materialinį ar procesinį teisėtumą*.
63. Todėl Pareiškėjas, kaip suinteresuota visuomenė, turi teisę kreiptis į teismą PAV įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatytu pagrindu.
64. Pareiškėjas yra juridinis asmuo, aktyviai veikiantis aplinkos apsaugos srityje, ir savo, kaip suinteresuotos visuomenės, teisę realizuoja pasinaudodamas teise kreiptis į teismą.
65. Aplinkos apsaugos įstatymo (redakcija galiojusi skundo padavimo metu)(toliau - **AAĮ**) 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, suinteresuota visuomenė turi teisę inter alia Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka paduoti skundą (prašymą), reikalaujanti imtis atitinkamų veiksmų, kad būtų išvengta ar sumažinta žala aplinkai <...> (6 p.)*.
66. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 22 p. *suinteresuota visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar*

neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu.

67. Pareiškėjas yra *Suinteresuota visuomenė*, kadangi yra *suinteresuotas šių sprendimų procesu* (AAĮ 1 str. 22 p.) arba *rodo pakankamą suinteresuotumą* (Orhuso konvencijos 9 str. 2 d. 'a' p.).
68. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Suinteresuota visuomenė turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.*
69. Pareiškėjo teisė ginti viešąjį interesą yra pripažinta jau ne vienoje Vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėtoje byloje. Pavyzdžiui, LVAT 2021-11-24 nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-2757-602/2021 teisėjų kolegija, įvertinusi registro duomenis ir Viešojo intereso gynimo fondo pateiktus įrodymus, patvirtinančius jo veiksmus, susijusius su siekiais skleisti informaciją aplinkosaugos klausimais, vykdyti veiklą aplinkos apsaugos srityje, padarė išvadą, kad pareiškėjas yra laikytinas juridiniu asmeniu, kuris skatina aplinkos apsaugą, - taigi jis turi Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą. Taip pat teismas konstatavo, kad pripažinus, kad VIG Fondas turi teisę kreiptis į teismą pagal nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus (ABTĮ 5 str. 3 d. 2 p., 55 str. 1 d., Aplinkos apsaugos įstatymo 7 str. 2 d., 1 str. 22 p.) jis turi teisę kreiptis į teismą ir pagal Orhuso konvencijos 9 straipsnio 3 dalį.
70. LVAT 2021-10-06 nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-564-815/2021 Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamoje praktikoje tokio pobūdžio bylose, kai pareiškėjas kreipiasi į viešojo administravimo subjektą aplinkos klausimu, teismas turi spręsti klausimą, ar viešojo administravimo subjektas tinkamai išnagrinėjo pareiškėjo prašymą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. vasario 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-101-602/2018). Taigi, atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju *Suinteresuota visuomenė* kreipėsi į Šiaulių miesto savivaldybės administraciją aplinkos klausimu, darytina išvada, kad teismas turėtų byloje spręsti klausimą, ar viešojo administravimo subjektas tinkamai išnagrinėjo pareiškėjo prašymus.
71. Toje pačioje byloje teismas, atsižvelgdamas į LVAT suformuotą praktiką (LVAT 2021-11-24 nutartis administracinėje Nr. eA-2757-602/2021), taip pat konstatavo, kad nagrinėjamu atveju VIG Fondas (Pareiškėjas) turi teisę kaip „suinteresuota visuomenė“ kreiptis į teismą gindamas viešąjį interesą aplinkosaugos srityje.
72. Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas pateikė pastabas-pasiūlymus tiek dėl Ignalinos miškotvarkos projekto, tiek ir dėl Švenčionėlių miškotvarkos projekto. Todėl laikytina, kad Pareiškėjas išreiškė reikiamą procedūrinį suinteresuotumą priimamais sprendimais, todėl yra *Suinteresuota visuomenė* tiek Aplinkos įstatymo, tiek PŪVPAVĮ, tiek ir Orhuso konvencijos prasme.
73. Skundas reiškiamas siekiant apsaugoti Ignalinos regiono bei Švenčionėlio regiono (Labanoro girios) miškuose esančiose „Natura 2000“ teritorijose saugomas vertybes ir ginčijant Reikšmingumo išvadas, pačias procedūras bei nustatytus kriterijus, kuriais remiantis tokios išvados yra išduodamos, nustatant, kad pagrindiniai miško kirtimai vykdomi tiesiogiai „Natura 2000“ teritorijose bei gretimoje šioms teritorijoms aplinkoje nedarys reikšmingo poveikio šioms teritorijoms, jų vientisumui bei jose saugomoms vertybėms. Tokiu būdu sudaromos teisinės prielaidos vykdyti planuojamą ūkinę veiklą - pagrindinius miško kirtimus - šiose teritorijose neatlikus poveikio aplinkai vertinimo ir nenustačius būtinų aplinkosauginių reikalavimų tokioms teritorijoms apsaugoti.

Pareiškėjo teisės kreiptis į teismą įstatyminės prielaidos

74. Teisė kreiptis į teismą teisminės gynybos yra fundamentali asmens teisė, pripažįstama tiek nacionalinių (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis), tiek tarptautinių teisės aktų (Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 2 straipsnio 3 dalis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos straipsnio 1 dalis, 13 straipsnis), ir kad Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.
75. Pagal ABTĮ 3, 5 ir 55 straipsnio normas administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus pagal suinteresuoto subjekto kreipimąsi į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, arba įstatymų nustatytais atvejais pagal įstatyme nustatytų subjektų kreipimąsi į teismą, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai.
76. Abiem atvejais (tiek ginant savo teisę, tiek ginant viešąjį interesą) teismų praktikoje pabrėžiamas į teismą besikreipiančio asmens teisinio suinteresuotumo, kaip tai yra suprantama pagal teisės aktus, nustatymas, o *teisiniam suinteresuotumui konstatuoti gali pakakti to, kad teismo sprendimas, kurio prašo pareiškėjas, objektyviai vertinant, tiesiogiai ar netiesiogiai gali paveikti pareiškėjo teisinį statusą, jo teises ir pareigas, teisėtus interesus.*
77. Vis dėlto Pareiškėjo teisinis suinteresuotumas nėra tiesiogiai įtvirtintas kaip būtina procesinė prielaida kreiptis į teismą nei ABTĮ 33 straipsnio 2 dalyje, nei kituose straipsniuose, kurie nustato procesinio pobūdžio aplinkybes, kurioms esant gali vykti teismo procesas (skundo padavimo teismui prielaidas ir sąlygas).
78. Nagrinėjamu atveju patenkinus Skundą Pareiškėjas turėtų galimybę dalyvauti PAV procedūrose. Todėl teismo sprendimas, kuris yra galimas pagal Skundo reikalavimus, objektyviai paveiktų Pareiškėjo teises ir pareigas, kadangi sudarytų sąlygas jam dalyvauti procedūrinėse stadijose nustatyta tvarka teikiant pasiūlymus ir (arba) jose dalyvaujant.
79. Pagal ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punktą teismas imasi nagrinėti administracinę bylą įstatymų nustatytais atvejais pagal prokuroro, viešojo administravimo subjektų, organizacijų ar fizinių asmenų pareiškimą dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo. ABTĮ 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, viešojo administravimo subjektai, organizacijos ar fiziniai asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai.
80. Nurodytos teisės normos suponuoja galimą išvadą, kad viešieji interesai yra ginami tik įstatymų nustatytais atvejais ir tik įstatymuose numatytiems subjektams kreipiantis į teismą.
81. Šiuo atveju aktualu, kad Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *suinteresuota visuomenė turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.*
82. Ši AAĮ 7 str. 2 dalyje nustatyta teisės norma aiškintina pagal sisteminę teisės aiškinimo metodą. Joje yra nustatyta *teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo.* Tuo tarpu šiame straipsnyje blanketinė norma - *įstatymų nustatyta tvarka* - sąlygoja įstatyme nustatytų procesinių reikalavimų laikymąsi ir negali būti aiškinama kaip *teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo* ribojanti nuostata vien tuo pagrindu, kad nėra kitokios *įstatymų nustatytos tvarkos*. ABTĮ 55 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta blanketinė norma - *įstatymų nustatytais atvejais* - yra atskleista AAĮ 7 str. 2 dalyje, kurioje šie atvejai nustatyti - *dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei*

gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą. Todėl šių teisės normų sisteminis aiškinimas užtikrina Pareiškėjo teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo aplinkosaugos klausimais.

83. Taigi nagrinėjamu atveju Pareiškėjo teisę inicijuoti teisminį procesą kreipiantis į teismą užtikrina Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalis.
84. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 22 p. *suinteresuota visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.*
85. Akivaizdu, jog Pareiškėjas yra *Suinteresuota visuomenė*, kuri rodo pakankamą suinteresuotumą sprendimų priėmimu aplinkos klausimais.

Pareiškėjo teisė kreiptis į teismą remiantis Orhuso konvencija

86. Ginčo teisiniams santykiams byloje *inter alia* taikomos Orhuso konvencijos bei 2006 m. rugšėjo 6 d. Europos parlamento ir tarybos reglamento (EB) Nr. 1367/2006 nuostatos (*toliau - Orhuso konvencija*).
87. Tuo tarpu Orhuso konvencijos 9 str. 2 d. nuostata, pagal kurią - *pakankamas suinteresuotumas ir kokios nors teisės pažeidimas nustatomi remiantis nacionalinių statymų nuostatomis ir turint tikslą suteikti suinteresuotai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus pagal šią Konvenciją; todėl dėl 'a' punkto pakanka bet kokios atitinkančios 2 straipsnio 5 dalyje keliamus reikalavimus nevyriausybinės organizacijos suinteresuotumo; dėl 'b' punkto - tokios organizacijos taip pat turi teisę pareikšti apie savo teisių pažeidimus, - apibrėžia Pareiškėjo suinteresuotumą ir nustato teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo.*
88. Pareikštas skundas dėl Miškotvarkos projektų yra susijęs su gamtine aplinka, taip pat su Pareiškėjo (kaip juridinio asmens) interesais, išplaukiančiais iš jo veiklos tikslų, taip pat su Pareiškėjo teisėmis dalyvaujant procedūrose bei rodant pakankamą suinteresuotumą sprendimų priėmimo procesu.
89. Orhuso konvencijos 2 straipsnio 5 dalyje (panašiai ir Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnio 22 punkte) nustatyta, kad *Suinteresuota visuomenė – tai visuomenė, kuriai daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkosaugos srityje priimami sprendimai arba kuri yra suinteresuota sprendimų priėmimo procesu; pagal šį apibrėžimą nevyriausybinės organizacijos, padedančios spręsti aplinkosaugos problemas ir veikiančios pagal nacionalinių įstatymų reikalavimus, laikomos suinteresuotomis organizacijomis.*
90. Tiek pagal AAĮ, tiek pagal Orhuso konvencijos apibrėžtis asmenys, kuriems daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkosaugos srityje priimami sprendimai arba kurie yra suinteresuoti sprendimų priėmimo procesu, yra pripažįstami *Suinteresuota visuomene*, o atitinkami juridiniai asmenys - *suinteresuotomis organizacijomis*.
91. Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalyje yra užtikrinama, kad atitinkami visuomenės atstovai turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimų pakartotinio nagrinėjimo teisme siekiant teisiniu ir procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo teisėtumą, veiksmus arba neveikimą, nepažeidžiant 6 straipsnio nuostatų. Konvencijos 9 straipsnyje nustatyta teisė kreiptis į teismus turi būti aiškinama remiantis sisteminiu teisės aiškinimo metodu pasitelkiant Orhuso konvencijos preambolės nuostatas.
92. Orhuso konvencijos preambolėje nustatyta, kad valstybės šią Konvenciją pasirašė *inter alia*:

- pripažindamos, kad tinkama aplinkos apsauga būtina žmonių gerovei ir pagrindinėms žmogaus teisėms užtikrinti, įskaitant ir teisę gyventi;

- taip pat pripažindamos, kad kiekvienas asmuo turi teisę gyventi tinkamoje jo sveikatai bei gerovei aplinkoje, privalo ir individualiai, ir kartu su kitais saugoti aplinką ir gerinti jos būklę dėl dabartinių ir būsimų kartų gerovės;

- manydamos, kad, siekiant sukurti galimybes ginti šią teisę ir atlikti šią pareigą, piliečiai turi teisę gauti informaciją, dalyvauti priimant sprendimus bei galimybę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, ir pripažįstant, kad dėl to piliečiams gali prireikti pagalbos jų teisėms įgyvendinti;

- taip pat pripažindamos atitinkamo vaidmens, kurį gali aplinkosaugos srityje atlikti paskiri piliečiai, nevyriausybinės organizacijos ir privatus sektorius, svarbą;

93. Taigi remiantis šiomis Orhuso konvencijos nuostatomis kėsinimasis į aplinkos apsaugą arba poveikis aplinkai yra pripažįstami kėsinimusi ir poveikiu į žmonių gerovę, į pagrindines žmogaus teises, įskaitant ir į teisę gyventi sveikoje ir švarioje aplinkoje.
94. Tuo tarpu teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais įgyvendinimas Orhuso konvencijoje (taip pat atitinkamose nacionalinės teisės - AAĮ - nuostatose) nėra saistomas su galimo aplinkosauginio pažeidimo įtaka asmenų subjektyvinėms teisėms - ir tai esminė nuostata, kuri išplaukia iš Orhuso konvencijos dvasios bei šio tarptautinio teisinio reguliavimo atsiradimo esmės (taikant teleologinį teisės aiškinimo metodą).

Pareiškėjo teisės kreiptis į teismą Konstitucinės prielaidos

95. Konstitucijos 6 straipsnyje nustatyta, kad *Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas*. Taip pat nustatyta, kad *kiekvienas savo teises gali ginti remdamasis Konstitucija*.
96. Konstitucijos 124 straipsnyje nustatyta, kad *savivaldybių tarybų, jų vykdomųjų organų bei jų pareigūnų aktai ar veiksmai, pažeidžiantys piliečių ir organizacijų teises, gali būti skundžiami teisme*.
97. Konstitucijos 54 str. 1 dalyje įtvirtinta, kad *valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių*. Konstitucinis teismas 1998 m. birželio 1 dienos nutarime konstatavo, kad *“šioje normoje yra suformuluotas vienas iš valstybės veiklos tikslų - užtikrinti žmonių teises į sveiką ir švarią aplinką”*.
98. Lietuvos aukščiausiojo teismo praktikoje taip pat laikomasi nuostatos, kad: *„teisų į sveiką ir švarią aplinką pažeidimas yra ne tik suinteresuoto asmens subjektyvinės teisės, bet ir viešosios teisės pažeidimas“* (LAT 2013 m. sausio 16 d. nutartis c.b. Nr. 3K-3-112/2013). LAT minėtoje byloje konstatavo, kad: *„teisės į sveiką ir švarią aplinką užtikrinimas, kaip vienas iš valstybės veiklos tikslų, kartu yra ir viešasis interesas. Tokios teisės pažeidimas paprastai sukelia teisinius padarinius nenustatytam (dažnai dideliame) skaičiui subjektų“*.
99. Tuo tarpu nacionalinės teisės doktrinos formavimo prasme tiek Lietuvos Aukščiausiojo teismo, tiek ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo praktika yra viena kitai aktualios formuojant teisės doktrinos vientisumą.
100. Taip pat LVAT 2017-02-14 nutartyje Nr. A-2549-556/2017 *inter alia* nurodė, kad Pareiškėjų (fizinių asmenų) reikalavimų aspektu pareiškėjai turi teises į sveiką, švarią bei saugią aplinką bei nuosavybės apsaugą, o tai reiškia ir teisę jas ginti *inter alia* teisme.
101. Taip pat Konstitucijos 53 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių*. Iš šios konstitucinės nuostatos kyla bendroji prievolė tenkanti tiek valstybei, tiek ir kiekvienam asmeniui. Tai reiškia, kad nors vienam iš šių teisių subjektų šios prievolės nevykdant, kitas per savo asmeninę prievolę neabejotinai taip pat turi ir *teisę saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių*, kuriuos sąlygoja antrasis.

102. Konstitucijos 30 straipsnyje nustatyta, kad *asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą*, o Konstitucijos 109 straipsnyje nustatyta, kad *teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai*.
103. Taigi teismo **konstitucinė ir išimtinė** priedermė yra vykdyti teisingumą. Tuo tarpu **asmenys, įgyvendindami teisę kreiptis į teismą, įgyvendina ne tiktai procesines teisės normas, tačiau tiesiogiai realizuoja konstitucinį teisinį santykį ir tokiu būdu įgyvendina savo konstitucines teises**.
104. Taigi įstatymų nuostatos, numatančios asmenų teisę kreiptis į teismą, kyla iš Konstitucijos, todėl jos negali būti aiškinamos susiaurinant konstitucijoje nustatytas asmenų teises, net jeigu tam tikra tvarka įstatymais nėra reglamentuota.
105. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos nagrinėjant bylas pagal viešąjį interesą ginančių subjektų skundus (prašymus) apibendrinime, kuriam pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2009 m. kovo 18 d. pasitarime (toliau - **Apibendrinimas**), nurodyta, jog *Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta suinteresuotos visuomenės teisė kreiptis į teismus dėl priimtų sprendimų tais aplinkos apsaugos klausimais, kurie yra konkrečiai nurodyti Konvencijoje, tarp jų – dėl aplinkos elementų: oro, atmosferos, vandens, dirvožemio, žemės, kraštovaizdžio, gamtos objektų būklės, biologinės įvairovės bei šių elementų sąveikos (Konvencijos 3 straipsnio a punktas), taip pat dėl žmonių sveikatos ir saugos būklės, gyvenimo sąlygų (Konvencijos 3 straipsnio c punktas). (1.1. skyrius 5 punktas).*
106. Taip pat Apibendrinime nurodoma, jog *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas laikosi plačios viešojo intereso koncepcijos. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pripažįstama, kad viešasis interesas, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymą, paprastai turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai, o asmens teisė ginti viešąjį interesą administracinių bylų teisenoje apibrėžiama kaip įstatymu numatytų asmenų teisė įstatymo numatytais atvejais kreiptis į administracinį teismą ginant tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai. Ši išvada suformuota administracinėje byloje Nr. A³-11/2004, remiantis semantine žodžių „viešas“ ir „interesas“ reikšmių analize (Apibendrinimo 1.2. skyrius 4 punktas).*
107. *Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad viešojo intereso, kaip valstybės pripažinto ir teisės ginamo visuomeninio intereso, įgyvendinimas yra viena iš svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų (1997 m. gegužės 6 d.). Iš šių nuostatų matyti, kad viešuoju interesu Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktikoje yra laikoma tai, kas yra objektyviai reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei. Civilinio kodekso 2.34 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad viešieji juridiniai asmenys yra valstybės ar savivaldybės, jų institucijų arba kitų asmenų, nesiekiančių naudos sau, įsteigti juridiniai asmenys, kurių tikslas – tenkinti viešuosius interesus (valstybės ir savivaldybės įmonės, valstybės ir savivaldybės įstaigos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės ir t. t.). Iš šios teisės normos turinio seka, kad įstatymų leidėjas pripažįsta, kad viešasis interesas gali būti kaip apimantis ne tik visuomenės, bet ir visuomenės dalies interesus (Apibendrinimo 1.2. skyrius 4 punktas).*
108. Nagrinėjamoje byloje viešojo intereso egzistavimo faktas nekelia abejonių dėl Skundo dalyko ir pagrindo. Pareiškėjo teisė kreiptis į teismą siekiant apginti viešąjį interesą yra susijusi tiek su ginamos teisės specifika (pagal kurią tokia teisė kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais yra užtikrinama Orhuso konvencijos nuostatų ir *expresis verbis* nėra saistoma subjektyvinio teisės pažeidimo), tiek ir su tiesioginiu Pareiškėjo interesu dalyvaujant procedūrose.
109. Sprendimai, kuriais duodamos Reikšmingumo išvados, jog planuojami pagrindiniai miško kirtimai „Natura 2000“ teritorijose ir joms artimoje aplinkoje nedarys reikšmingo poveikio

- šios teritorijoms ir jose saugomoms biologinėms vertybėms, yra su aplinka susiję administraciniai sprendimai, kuriais neišvengiamai bus padaryta įtaka keičiant kraštovaizdį ir aplinkos būklę.
110. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog viešasis interesas, kaip bendras valstybės, visos visuomenės ar visuomenės dalies interesas, turi būti derinamas su individo autonominiiais interesais, nes ne tik viešasis interesas, bet ir asmens teisės yra konstitucinės vertybės (Konstitucinio Teismo 1997 m. gegužės 6 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai). Šios Konstitucijoje įtvirtintos vertybės – asmens teisių ir teisėtų interesų apsauga bei gynimas ir viešasis interesas – negali būti priešpriešinamos ir šioje srityje būtina užtikrinti teisingą pusiausvyrą (Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas) (Apibendrinimo 1.3. skyrius 4 punktas).
  111. ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkte nustatyta, kad *teismas imasi nagrinėti administracinę bylą įstatymų nustatytais atvejais inter alia pagal organizacijų pareiškimą dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo.*
  112. ABTĮ 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, viešojo administravimo subjektai, organizacijos ar fiziniai asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai.*
  113. Konstitucijos 6 straipsnyje nustatyta, kad *Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas.* Taip pat nustatyta, kad *kiekvienas savo teises gali ginti remdamasis Konstitucija.*
  114. Todėl Konstitucinės vertybės - *teisė kreiptis į teismą* - gynimas yra galimas tiesioginiu Konstitucijos taikymu asmeniui kreipiantis į teismą. Ši konstitucinė nuostata atitinka ir Orhuso konvencijos dvasią, o šios teisės nepripažinimas yra pamatinių žmogaus teisių nepaisymas.
  115. *Valstybės institucijos, pareigūnai jokiomis aplinkybėmis negali veikti viršydami įgaliojimus, neteisėtais veiksmais pažeisti žmogaus teisių ir laisvių. Antraip būtų griauamas žmonių pasitikėjimas valstybės valdžia, įstatymais ir teise, tarptų teisinis nihilizmas. Toleruojant valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtus veiksmus, kuriais pažeidžiamos žmogaus teisės ir laisvės, neužkirtus jiems kelio atsirastų didžiulis socialinis disbalansas, būtų pažeista pamatinė pusiausvyrą, kai žmogus iš esmės neturi priemonių, galimybių pasipriešinti valstybės - galingo mechanizmo - savivalei ir, paliktas be veiksmingos institucionalizuotos pagalbos, yra gniuždomas visa valstybės mechanizmo jėga.* (Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas). Tame pačiame nutarime Konstitucinis Teismas pabrėžė, kad *Konstitucija - antimajoritarinis aktas; ji gina individą. Valstybė yra konstituciškai įpareigota teisinėmis, materialinėmis, organizacinėmis priemonėmis užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių gynimą nuo neteisėto kėsینimosi ar ribojimo, nustatyti pakankamas žmogaus teisių ir laisvių apsaugos ir gynimo priemones.* (Ten pat, II konstatuojamoji dalis, 1 punktas, 2 pastraipa).
  116. Galimybė asmeniui kreiptis į teismą remiantis Konstitucijos 30 straipsniu tikintis teisingo ir teisėto proceso, kuriame būtų pasisakyta dėl ginčo esmės, yra konstitucinis principas. Joks įstatymu nustatytas teisinis reguliavimas negali susiaurinti konstitucinės asmens teisės kreiptis į teismą turint teisėtą interesą, kad jo byla būtų išnagrinėta teisės aiškinimo aspektu (t.y. tik teismui vykdant teisingumą pagal Konstitucijos 109 straipsnį), visais atvejais turint teisėtą ir pagrįstą lūkestį į teisingą ir išsamų teisminį procesą, kuriame būtų pasisakyta dėl teisinio ginčo esmės.
  117. Iš Konstitucijos neišplaukia galimybė, kad įstatymais galima būtų nustatyti kokias nors išimtis, pagal kurias asmuo neturėtų reikalavimo teisės, pavyzdžiui, dėl to, kad teisės pažeidimą neteisėtais veiksmais padarė pačios valstybės (savivaldybių) institucijos ar pareigūnai. Jeigu nustatytą teisinį-procesinį reguliavimą galima būtų aiškinti taip, kad valstybė visiškai arba iš dalies išvengtų pareigos spręsti teisinius ginčus dėl viešojo intereso pažeidimo vien todėl, kad viešojo intereso pažeidimas padarytas neteisėtais pačios valstybės

- (savivaldybių) institucijų, pareigūnų veiksmais, tai reikštų ne tik, kad yra nepaisoma fundamentalios konstitucinės teisės asmeniui kreiptis į teismą, ir toks proceso aiškinimas būtų nesuderinamas su Konstitucija, o taip pat pakirstų pačios valstybės, kaip bendro visos visuomenės gėrio, prasmę, o teismų - kaip vienintelės teisingumo priedermę turinčios galią vykdyti institucijos reikšmę valstybėje.
118. Konstitucijai negali atitikti toks teisinis reguliavimas arba toks procesinių teisės normų aiškinimas, pagal kurį asmuo, turintis interesą bei siekiantis užkardyti viešojo intereso pažeidimą, padarytą valstybės (savivaldybių) institucijų, pareigūnų neteisėtais veiksmais, negalėtų kreiptis į teismą, reikalaujamas, kad toks pažeidimas būtų nutrauktas.
  119. Net įstatymų leidėjo diskrecijos, kuria jis naudojasi reguliuodamas teisinius santykius, susijusius su teise kreiptis į teismą dėl viešojo intereso pažeidimo, kai viešąjį interesą pažeidžia valstybės (savivaldybių) institucijos bei pareigūnai savo neteisėtais veiksmais, negalima interpretuoti kaip galimybės nustatyti kokį nors išsamų (baigtinį) sąrašą subjektų, galinčių kreiptis dėl viešojo intereso pažeidimo, taip nustatant viešojo intereso gynimo ribojimus kitiems asmenims. T.y. įstatymų leidėjas neturi konstitucinių įgaliojimų nustatyti tokių procedūrinių apribojimų, kurie suvaržytų asmenų teisę kreiptis į teismą, ar apribotų teismo galimybę pripažinti kitų asmenų teisę kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą.
  120. Būtent šiame kontekste remiantis sisteminiu teisės aiškinimu turi būti aiškinamos ir tos procesinės teisės normos, kurios apsprendžia Pareiškėjo teisę kreiptis į teismą pagal ABTĮ nuostatas.
  121. Pagal konstitucinę doktriną asmuo, turintis konstitucinę teisę, negali šios teisės netekti tik todėl, kad jokiame įstatyme ši jo teisė nėra procedūriškai išspręsta. Teismai, pagal savo kompetenciją sprendžiantys tokias bylas, turi konstitucinius įgaliojimus atitinkamą teisę pripažinti tiesiogiai taikydami Konstituciją (Konstitucijos 6 str.).
  122. Kreipimosi į teismą aplinkosaugos klausimais suvaržymas ar ribojimas asmenims galėtų būti susijęs su privalomų ikiteisminių ar kitų procedūrų laikymusi, tačiau negalėtų būti paneigiamas, kaip pati *teisė*.
  123. Todėl teismui suabejojus Pareiškėjo teise paduoti skundą tik todėl, kad nėra įrodytas jo subjektyvus suinteresuotumas, pagrįstai kiltų abejonė, ar teismo taikytos procesinės ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkto ir 55 straipsnio 1 dalies teisės normos, kiek jos tiesiogiai neužtikrina asmens teisės kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais, nepažeidžia Konstitucijos 54 str. 1 dalies, 6 straipsnio, 30 straipsnio 1 dalies, 109 straipsnio 1 dalies, 124 straipsnio bei 138 straipsnio 3 dalies, o taip pat Orhuso konvencijos nuostatų.
  124. Todėl kilus tokiai abejonėi būtų pagrindas Teismui kreiptis į Konstitucinį Teismą siekiant išsiaiškinti, ar byloje taikomos teisės normos (kurių pagrindu galėtų būti manoma, jog skundas ar jo dalis neturėtų būti priimtas) neprieštarauja Konstitucijai.

SKUNDO PAGRINDAI

125. Kaip minėta, Skunde faktinės aplinkybės sudaro Pareiškėjo 2025-12-09 Pastabų, pasiūlymų, reikalavimų pateikimas Atsakovui VMU dėl Švenčionėlių miškotvarkos projekto, kurios buvo analogiškos kaip ir dėl Ignalinos miškotvarkos projekto.
126. Pažymėtina, kad atsakydamas į Pareiškėjo pateiktus pasiūlymus dėl Švenčionėlių miškotvarkos projekto, Atsakovas VMU pateikė dalį tų pačių Reikšmingumo išvadų, kurios buvo pateiktos ir Pareiškėjui atsakant į pasiūlymus dėl Ignalinos miškotvarkos projekto. Taigi

dalį Reikšmingumo išvadų, kuriomis yra grindžiami Miškotvarkos projektų pagrįstumas, sutampa. Tai sudaro pagrindą teigti apie esminį galimų dviejų skundų tapatumą pagal reikalavimus tiek dėl Ignalinos miškotvarkos projekto, tiek ir dėl Švenčionių miškotvarkos projekto, dėl ko nėra pagrindo išskirti šias bylas į atskiras bei jas nagrinėti atskirai.

127. Pagal ginčo pobūdį tiek reikalavimas dėl Ignalinos miškotvarkos projekto, tiek ir dėl Švenčionių miškotvarkos projekto yra tapatus ir grindžiamas tapačiais teisiniais pagrindais, o reiškiami reikalavimai sukuria analogiškas pasekmes - galimybę dalyvauti PAV procedūrose siekiant apsaugoti aplinką.

I

128. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - **PŪVPAV įstatymas**, arba **PAV įstatymas**) 2 straipsnio 4 dalimi miškotvarkos veikla yra planuojama ūkinė veikla, kuri gali daryti poveikį aplinkai. Todėl PŪV patenka tiek į PŪVPAV įstatymo, tiek į atitinkamų Europos Sąjungos direktyvų reguliavimo sferą.
129. Poveikio aplinkai vertinimo tikslais siekiama *nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos poveikį šiems aplinkos elementams: dirvožemiui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, orui, vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei, ypatingą dėmesį skiriant Europos Bendrijos svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms, taip pat kitoms pagal Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomoms rūšims, materialinėms vertybėms, nekilnojamoms kultūros vertybėms ir šių elementų tarpusavio sąveikai* (PŪVPAVĮ 4 str. 1 p.); *nustatyti priemones, kurių numatoma imtis siekiant išvengti numatomo reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai, jį sumažinti ar, jeigu įmanoma, jį kompensuoti* (PŪVPAVĮ 4 str. 4 p.); *nustatyti, ar planuojama ūkinė veikla, įvertinus jos pobūdį, vietą ir (ar) poveikį aplinkai, atitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus* (PŪVPAVĮ 4 str. 5 p.).
130. Miškotvarkos projektų tikslas - 2026 - 2030 metų laikotarpiui suplanuoti miško ūkinę veiklą, t.y. pagrindinius ir specialiuosius miško kirtimus, įsteigtose ar potencialiose „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje.
131. Lietuvos Vyriausiasis Administracinis teismas (išplėstinės teisėjų kolegijos sudėtimi) 2023-12-06 (adm. bylos Nr. eA-716-624-2023) priėmė istorinės reikšmės nutartį, kuri tapo Lietuvos teismų praktikos „aukso fondu“ aplinkosaugos srityje. Teismas, išnagrinėjęs bylą, kurioje buvo sprendžiama dėl tos pačios teritorijos patvirtinto vidinės miškotvarkos projekto, pateikė aktualius aplinkosuginio teisinio reguliavimo išaiškinimus. Teismas *inter alia* aktualiai nurodė:
- *išankstinį tokio vertinimo pobūdį pateisina būtinybė, jog priimdama sprendimus kompetentinga valdžios institucija atsižvelgtų į poveikį aplinkai esant kuo ankstesnei visų techninio planavimo ir sprendimų priėmimo procesų stadijai, nes tikslas yra užkirsti kelią taršai ar trukdžiams nuo pat pradžių, o ne vėliau bandyti kovoti su jų padariniais* (Sprendimo 65 p.);
  - *pagal Buveinių direktyvos dešimtą konstatuojamąją dalį būtina tinkamai įvertinti bet kurį planą ar programą, kurie galėtų turėti reikšmingą poveikį esamos ar ateityje numatytos įsteigti saugomos teritorijos apsaugos tikslams. Ši konstatuojamoji dalis atsispindi šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje, kurioje numatyta, kad planas ar projektas, galintys reikšmingai paveikti atitinkamą teritoriją, negali būti patvirtinti be išankstinio jų galimo poveikio įvertinimo* (Sprendimo 97 p.);

- Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalies nuostatos taikomos ne tik planams ir projektams, kurie įgyvendinami išimtinai tik saugomoje teritorijoje arba ją apima. Šios dalies nuostatos, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, taip pat skirtos planams ir projektams, įgyvendinamiems ne saugomoje teritorijoje, tačiau galintiems ją reikšmingai paveikti, neatsižvelgiant į tai, kokių atstumų nuo konkrečios teritorijos jie įgyvendinami (Sprendimo 107 p.);

- pagrįsta konstatuoti, kad PAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto ir SPAV aprašo 6.4 punkto, skaitomų kartu su Saugomų teritorijų įstatymo 24¹ straipsnio 10 dalimi (2010 m. birželio 22 d. įstatymo Nr. XI-935 redakcija), taikymas apima projektus ir planus, kuriais atitinkama veikla planuojama ne tik pačioje „Natura 2000“ teritorijoje, bet ir (ar tik) šios saugomos teritorijos artimoje aplinkoje, kaip ji suprantama pagal minėtas nacionalines nuostatas (Sprendimo 108 p.);

- vien projekto dydis nėra svarbus aspektas, kadangi tik dėl to (projekto dydžio) negali būti atmetama tikimybė, jog projektas galėtų reikšmingai paveikti saugomą teritoriją (Sprendimo 109 p.);

- atlikti Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatytą tinkamą plano ar projekto vertinimą reikalaujama, jeigu yra tikimybė arba pavojus, kad atitinkama teritorija bus stipriai paveikta. Atsižvelgiant, visų pirma, į atsargumo principą, laikoma, kad toks pavojus yra, kai, vadovaujantis geriausiomis atitinkamos srities mokslo žiniomis, negalima atmesti galimybių, kad planas ar projektas gali pakenkti nagrinėjamos teritorijos apsaugos tikslams (Sprendimo 111 p.);

- planas ar projektas gali būti patvirtinamas, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, tik su sąlyga, kad kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad jis nedaro neigiamo poveikio teritorijos vientisumui. Taip yra, kai dėl tokio poveikio nebuvimo nebelineka jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių (Sprendimo 112 p.);

- atsižvelgiant, visų pirma, į atsargumo principą, kuriuo grindžiama Bendrijos siekiama aukšto lygio apsaugos politika aplinkos srityje ir kuriuo remiantis turi būti aiškinama Buveinių direktyva, esant abejonei dėl reikšmingo poveikio nebuvimo, tokį vertinimą reikia atlikti – Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatyto aplinkos apsaugos mechanizmo paleidimas nereiškia, jog vertinamas planas ar projektas iš tikrųjų turi reikšmingą poveikį nagrinėjamai teritorijai, tačiau yra tik tikimybė, kad toks poveikis susijęs su minėtu planu ar projektu (Sprendimo 113 p.);

- Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje nurodytų apsaugos priemonių taikymą lemia ne tikrumas dėl reikšmingo poveikio, bet šio poveikio tikimybė (Sprendimo 114 p.);

- vien aplinkybė, kad Projektų rengimo taisyklėse, t. y. aplinkos ministro patvirtintame norminiame administraciniame (poįstatyminiame) akte, eksplacitiškai nėra minimas PAV ir (ar) SPAV, neatleidžia nuo įstatymuose ir Vyriausybės norminiame akte įtvirtintos pareigos užtikrinti tokio vertinimo (procedūrų) atlikimą (Sprendimo 117 p.);

- SPAV direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad tai, ar pagal jį privaloma atlikti konkretaus plano aplinkosauginį vertinimą, priklauso nuo to, ar toks planas atitinka sąlygas, dėl kurių būtina atlikti jo vertinimą pagal Buveinių direktyvą, taip pat ir sąlygą, kad planas gali daryti reikšmingą poveikį atitinkamai teritorijai. Nagrinėjant, ar ši sąlyga įgyvendinta, turi būti atsakyta, ar, remiantis objektyviomis aplinkybėmis, galima atmesti galimybę, kad minėtas planas ar projektas atitinkamai teritorijai daro reikšmingą poveikį (Sprendimo 131 p.).

- Kitaip tariant, kai planas apima „Natura 2000“ teritorijas ar artimą tokių teritorijų aplinką, norint atsakyti, ar reikia SPAV pagal SPAV direktyvos 3 str. 2 d. b p. (SPAV aprašo 6.4 p.), visada būtina atlikti minėtą pasekmių reikšmingumo vertinimą, t. y. nesant šio (poveikio

reikšmingumo) vertinimo, negalima konstatuoti, kad SPAV nėra privalomas (Sprendimo 132 p.).

132. Taip pat nagrinėjamu atveju aktualus LVAT 2009-11-23 sprendime pateiktas išaiškinimas administracinėje byloje Nr. A-502-1252-09, kuriame nurodoma, kad *visos poveikio aplinkai vertinimo procedūros užtikrina prevencijos principo aplinkos apsaugos srityje įgyvendinimą bei užtikrina kompleksinę aplinkos apsaugą. Prevencijos principas aplinkos apsaugos srityje įpareigoja asmenis, planuojančius vykdyti ūkinę veiklą, galinčių turėti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, užkirsti kelią neigiamo poveikio aplinkai atsiradimą.*
133. Šiame sprendime *inter alia* nurodoma, kad *visi planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai turi teisę reikalauti, o atsakinga institucija, atsižvelgdama į planuojamos ūkinės veiklos mastą, pobūdį ar vietos ypatumus, nuspręsti, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo būtų atliekama ir planuojamai ūkinei veiklai, kuri neįrašyta į šio straipsnio 1 dalyje nurodytus sąrašus. <...> Yra įtvirtintos dvi savarankiškos teisės dviem skirtingiems subjektams. Pirmą teisę – visiems planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviams – teisę reikalauti, kad būtų atliekamas poveikio aplinkai vertinimas. Antra teisė – atsakingai institucijai – teisę nuspręsti, kad atranka dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo būtų atliekama ir kitai veiklai, kuri nėra įrašyta į atitinkamus sąrašus.*
134. Nagrinėjamu atveju yra aktualu ir tai, kad Lietuvoje saugomos buveinės šiuo metu neatitinka privalomų kiekybinių bei kokybinių Europos Sąjungos nustatytų aplinkosauginių reikalavimų. Tokią aplinkybę patvirtina Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2025-07-11 raštas Nr. V3-1083 „Dėl buveinių direktyvos pažeidimo procedūros“ ir Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos 2025-07-07 raštas „Dėl Europos Komisijos Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR(2018)2059 pagrįstos nuomonės apie direktyvos 92/43/EEB neįgyvendinimą“.
135. Taigi požiūris tokioms teritorijoms turi būti itin kruopštus, ir išduodamos Reikšmingumo išvados negali būti grindžiamos duomenimis ar procedūromis, kurie neužtikrina vertinimo mokslinio objektyvumo.
136. Planuojama ūkinė veikla - pagrindiniai miško kirtimai „Natura 2000“ teritorijose ir gretimoje šioms teritorijoms aplinkoje - akivaizdžiai negali neturėti neigiamo poveikio „Natura 2000“ teritorijose saugomoms vertybėms. Tačiau, nežiūrint to, sudaromos teisinės prielaidos tokiai ūkinei veiklai vykdyti neištyrus tokios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir nenustačius jokių aplinkosauginių priemonių bei sąlygų tokiam poveikiui suvaldyti, sušvelninti arba užkirsti jam kelią.
137. Poveikio aplinkai vertinimo procedūrų yra išvengta remiantis išduotomis Reikšmingumo išvadomis, kurios negali būti pripažintos motyvuotomis, kadangi nėra pagrįstos ne tik *geriausiomis atitinkamos srities mokslo žiniomis, pagrindžiančiomis, kad nebeliko jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių dėl tokio poveikio nebuvimo*, bet jokiais mokslo duomenimis, kurie tokias išvadas pagrįstu.
138. Miškotvarkos projektams privalo būti atliktas poveikio aplinkai vertinimas atsižvelgiant į tai, kad Miškotvarkos projektai apima „Natura 2000“ teritorijas ir jų gretimybes, o numatytų projektinių sprendinių mastas (vien pagal biržių kiekį) objektyviai lemia neabejotinai tokį poveikį šioms teritorijoms, dėl kurių nėra pagrindo pripažinti, jog *nebeliko jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių dėl tokio poveikio nebuvimo*.

II

139. PAV reikšmingumo vertinimo [Tvarkos aprašas](#) turi esminių trūkumų, dėl kurių ne tik yra pagrindas spręsti, ar jis neprieštaruja aukštesnės galios teisės aktams, tačiau jo pagrindu išduotos Reikšmingumo išvados negali būti laikomos pagrįstomis.
140. Pagal Tvarkos aprašą yra vertinama ne visa planuojama miško kirtimų veikla, o tik *pagrindiniai* miško kirtimai. Nors visi vertinamojoje teritorijoje suplanuoti tarpiniai kirtimai (ugdomieji, retinimo, sanitariniai) taip pat daro įtaką biologinei įvairovei, tačiau jų poveikis remiantis Tvarkos aprašu nėra vertinamas.
141. Buveinių direktyva reikalauja vertinti visą ūkinę veiklą „Natura 2000“ teritorijoje, tačiau Aprašo 37¹ str. yra daroma išimtis visiems ugdomiesiems ir sanitariniams kirtimams.
142. Taip pat Aplinkos ministro patvirtinti [paukščių](#) rūšių bei [buveinių](#) geros apsaugos būklės (*toliau - GAB*) kriterijai (pridedamos nuorodos), pagal kuriuos turėtų būti atliekamas reikšmingumo įvertinimas, taip pat nėra apriboti tik vertinimu vykdant *pagrindinius* kirtimus.
143. Todėl remiantis Tvarkos aprašu Atsakovas VMU planuojamas ūkinės veiklas pateikė vertinimui tik pagal vieną numatytos veiklos dalį (pagrindinių kirtimų rūši), o vertintojai neturėjo galimybės ir pagrindo vertinti kitos veiklos, kuri pagal GAB kriterijus taip pat yra reikšminga saugomoms aplinkos vertybėms.
144. Pavyzdžiui, *ramybės laikas* yra reikšmingas visą laikotarpį, kai bet kokie kirtimai turi būti stabdomi tikslingai toje „Natura 2000“ teritorijoje saugomų paukščių veisimosi metu. Ir nors nesvarbu, ar vykdomi pagrindiniai kirtimai (plynieji, atvejiniai, atrankiniai), ar ugdomieji (jaunuolynų ugdymas, retinimas, einamieji kirtimai), ar sanitariniai kirtimai, tačiau vertintojas neturėjo galimybės atsižvelgti į planuojamos ūkinės veiklos poveikio visumą ir negalėjo vertinti tos veiklos (planuojamų kirtimų), kurių poveikio neprivaloma vertinti pagal Tvarkos aprašą.
145. Be to, GAB kriterijuose, vertinant poveikį tam tikroms tikslinėms paukščių ar augalų rūšims, yra nustatyti ir tam tikri reikalavimai vykdomiems ugdomiesiems kirtimams. Pavyzdžiui, reikalavimas vykdyti kintamo tankumo ugdymo kirtimus (kai dalyje ploto nevykdomas joks ugdymas, o kitoje dalyje formuojamos mikrobuveinės - retmės, aikštelės).
146. Tačiau vertinant reikšmingumą pagal galiojančią Tvarkos aprašą, kaip minėta, tokie GAB nustatyti reikalavimai nebeatsispindi Reikšmingumo išvadose, kuriose yra atliktas tik selektyvus vertinimas, o išduodama išvada yra pateikta plačiai - kad *planuojamos ūkinės veiklos poveikis nebus reikšmingas*. Tai lemia, kad GAB mokslininkų-ekologų nustatytos būtinos aplinkosauginės priemonė nebėra įtrauktos į jokiais sąlygas, kurių privalėtų laikytis planuojamos ūkinės veiklos vykdytojas. Todėl ir konkrečiu atveju jokios sąlygos negalėjo ir nėra įtrauktos ir į Reikšmingumo išvadas, kadangi Reikšmingumo išvados turinys neapima Poveikio aplinkai vertinimo turinio tikslų.
147. Tuo tarpu atlikus poveikio aplinkai vertinimą turėjo būti visa apimtimi įvertintas galimas neigiamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkai nustatant sąlygas, kurių laikantis planuojamos ūkinės veiklos poveikio būtų išvengta arba tas poveikis būtų minimalizuotas.
148. Todėl Reikšmingumo išvados, kad *planuojamos ūkinės veiklos poveikis nebus reikšmingas*, negali būti laikomos pagrįstomis ir pilnai motyvuotomis.

III

149. Reikšmingumo išvadų išdavimui yra nustatytas 10 (arba 15) darbo dienų terminas, kuris nėra pakankamas objektyviam įvertinimui, jeigu PŪV mastas yra bent kiek didesnis.
150. Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių (patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 95-3741), 2024-02-27 redakcija)(toliau - **Miškotvarkos taisyklės**) 22¹ nustatyta, kad *kai objektas apima Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas ir (ar) patenka į jų artimą aplinką, rengėjas turi kreiptis išvados dėl reikšmingumo į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą ar saugomos teritorijos direkciją pagal Reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašą. O Miškotvarkos taisyklių 22 punkte nustatyta, kad išvadas teikiančios institucijos jas turi pateikti raštu per 10 darbo dienų, o per nustatytą terminą išvadų nepateikus, laikoma, kad išvadas teikiančios institucijos pritaria parengtam vidinės miškotvarkos projektui.*
151. Reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo 37^{1.2} papunktyje nurodoma, jog *kai nurodyta miškų ūkio veikla neįtraukta į Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedą ir ją numatoma įgyvendinti „Natura 2000“ teritorijose ar jų artimoje aplinkoje, jos poveikio „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas nustatomas prieš teikiant tvirtinti vidinės miškotvarkos projektą. „Kai teikiamas vidinės miškotvarkos projektas, kuriame Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje detalizuotos miškų ūkio veiklos, kurioms vykdyti išduodami leidimai, organizatorius (užsakovas) kreipiasi į Direkciją dėl išvados ir pateikia informaciją užpildydamas Tvarkos aprašo 5 priedo I dalį. <...> Direkcija per 15 darbo dienų nuo minėto priedo pateikimo datos užpildo Tvarkos aprašo 5 priedo II dalį ir priima išvadą. Kai teikiamas miškotvarkos projektas, kuriame Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje nedetalizuotos miškų ūkio veiklos, organizatorius (užsakovas) kreipiasi į VSTT dėl išvados ir pateikia užpildytą Tvarkos aprašo 1 priedo bendrąją ir A dalis. Tokį prašymą VSTT nagrinėja ir išvadą rengia Tvarkos aprašo 25–27 punktuose nustatyta tvarka“.*
152. Nustatytas konkretus terminas reikšmingumui įvertinti nekoreliuoja nei su PŪV mastu, nei su kreipimusi dėl reikšmingumo įvertinimo prašymų kiekiu. Tai lemia situaciją, kai esant bet kiek didesniai platesniai PŪV mastui ar prašymų kiekiui, ekologas-vertintojas negali realiai atlikti jokio išsamaus vertinimo natūroje, o vertinimo išvada yra surašoma negalint nuvykti į vietą ir atlikti išsamią konkrečios planuojamos biržės apžiūrą bei mokslinį-ekologinį situacijos įvertinimą.
153. Nagrinėjamu atveju su prašymu atlikti reikšmingumo įvertinimą buvo pateikti vertinimui Miškotvarkos projektai, apimantys VMU net dviejų (Ignalinos ir Švenčionėlių) regioninių padalinių penkmečio kirtimo planą, kuriame kertamų biržių kiekis daugiau/mažiau 1000 biržių.
154. Todėl nustatytas procedūrinis teisinis reglamentavimas, nustatantis reikšmingumo įvertinimo laiką jo nekoreliuojant nei su PŪV mastu, nei su tokių prašymų kiekiu, yra ne tik nepakankamas net kameraliniam (kabinetiniam) duomenų patikrinimui, bet visiškai neįmanomas jokiam išsamiam ir objektyviam vertinimui atlikti.
155. Tuo tarpu esant nustatytam privalomam terminui, po kurio laikoma, kad *išvadas teikiančios institucijos pritaria parengtam vidinės miškotvarkos projektui*, numatomų kirsti biržių patikrinimas natūroje iš viso neatliekamas, nors toks patikrinimas yra būtinas norint išsamiau įvertinti poveikį duodant objektyvią reikšmingumo išvadą.
156. Todėl nagrinėjamu atveju Reikšmingumo išvados negali būti laikomos pagrįstomis ir motyvuotomis.

IV

157. Išduodant Reikšmingumo išvadas yra vadovaujamosi Aplinkos ministerijos viceministro Kęstučio Šetkaus nustatytais rekomendacijomis, surašytomis 2024-02-08 rašte Nr. D8(E)-824 „Dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023-12-06 nutarties administracinėje byloje Nr. eA-716-624/2023 įgyvendinimo pereinamojo laikotarpio”.
158. Jau minėta, kad pastarasis Lietuvos Vyriausiasis Administracinis teismas (išplėstinės teisėjų kolegijos sudėtimi) 2023-12-06 priėmė istorinės reikšmės nutartį (adm. bylos Nr. eA-716-624-2023), kurioje pateikė aktualius aplinkosauginio teisinio reguliavimo išaiškinimus, šiuo metu sudarančius aplinkosaugos „aukso fondą” (beje, byla buvo nagrinėjama dėl tos pačios teritorijos vidinės miškotvarkos projekto).
159. Tačiau nežiūrint į nustatytus aktualius teisinio reguliavimo išaiškinimus minėtoje nutartyje, Lietuvos Respublikos ministerija šią nutartį visiškai „*neutralizavo*” aukščiau minėtu neaiškios kilmės ir galios administraciniu aplinkraščiu, adresuotu Aplinkos ministerijai pavaldžioms institucijoms: Valstybinei miškų tarnybai, Saugomų teritorijų direktijoms, Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos, VĮ Valstybinių miškų urėdijai, Aplinkos apsaugos departamentui.
160. Pažymėtina, kad minėtose „rekomendacijose” pateiktas reglamentavimas nėra pagrįstas jokiais moksliniais tyrimais, o jame nustatytos procedūrinės nuostatos sukūrė administracines-rekomendacines priemones, kaip LVAT išaiškinimų būtų galima nesilaikyti.
161. Be to, nors minėtame AM viceministro rašto pavadinime deklaruojamas aktualaus LVAT teismo sprendimo *įgyvendinimas pereinamuoju laikotarpiu*, tačiau jis nei turinyje, nei jokiame kitame administraciniame akte nėra saistomas jokių konkrečiu „*pereinamojo laikotarpio*” terminu.
162. Be to, minėtas AM viceministro raštas nebuvo rengiamas kaip norminis aktas ir neatitinka jokių privalomų teisėkūros reglamentavimo reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme ar Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (2024-10-31 redakcija, nuo 2024-11-01).
163. Kadangi AM viceministro raštas negali būti pripažįstamas norminiu aktu, todėl vadovavimasis jame nustatytais norminiais reikalavimais rengiant Reikšmingumo išvadas yra nepagrįstas ir neteisėtas, o Reikšmingumo išvados, išduotos vadovaujantis juo, negali būti laikomos pagrįstomis.
164. Po minėto LVAT teismo procesinio sprendimo priėmimo iki šiol nėra sutvarkyta teisinė bazė, reikalinga reikšmingumui įvertinti.
  - 164.1. Iki šiol ne visoms tikslinėms paukščių rūšims patvirtinti GAB kriterijai. Pavyzdžiui, iki šiol nėra nustatyti būtini kriterijai ereliui žuvininkui, juodajam pesliui, kurie saugomi Labanoro girioje.
  - 164.2. Taip pat iki šiol nėra patvirtinta, kokio dydžio turi būti buferinė zona (artima aplinka) nuo tam tikrų buveinių. Siekiant įvertinti, ar planuojama ūkinė veikla gali būti reikšminga, vertintojai vadovaujasi tik tam tikrais bendrojo pobūdžio sutarimais, įtvirtintais AM įsakymo projekte (nuo Simono Gentvilo vadovavimo aplinkos ministerijai laikotarpio), kuris iki šiol nėra patvirtintas jokių galiojančiu teisės aktu.
  - 164.3. Tokia praktika yra neteisėta, kadangi, vertinant planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumą, kriterijų nebuvimas neleidžia vertintojui jais remtis pripažįstant planuojamą veiklą reikšminga ir yra patogi aplinkosaugos nereguliuojamai medkirtystei.

- 164.4. Be to, minėtas teisės akto projektas, kuriuo vadovaujasi vertintojai, vykdydami reikšmingumo įvertinimą, iki šiol net nebuvo viešai paskelbtas, ir vertintojai yra priversti juo vadovautis neturėdami tam jokio teisinio pagrindo.
- 164.5. Šiuo metu artimą aplinką norima įteisinti buveinių GAB kriterijų pakeitimuose, kuriuos rengia Aplinkos ministerija. Tačiau iki šiol nei įsakymo dėl "Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo" (Nr. D1-317), nei įsakymo dėl "Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo" (Nr. D1-210) pakeitimai nėra užbaigti rengti ir nėra įteisinti.
- 164.6. Lygiai taip pat, vykdant reikšmingumo įvertinimą, yra vadovujamasi GAB kriterijų projektais, kai vertinamas poveikis tam tikroms rūšims, kurioms GAB kriterijai iki šiol nėra patvirtinti.
165. Todėl, kol reikšmingumo vertinimui teisinė bazė nėra parengta pilnai, tik pilnutinis poveikio aplinkai vertinimas gali užtikrinti šią teisėkūros spragą, ypač kai planuojama tokio masto ūkinė veikla „Natura 2000“ teritorijose, kurioje miško kirtimai yra suplanuoti penkių metų laikotarpiui net keliuose VMU regioniniuose miško padaliniuose.
166. Todėl Reikšmingumo išvados yra naikintinos, pripažįstant jas nemotyvuotomis.

V

167. Minėtoje LVAT 2023-12-06 nutartyje (Adm. bylos Nr. eA-716-624-2023) teismas nurodė, kad *planas ar projektas gali būti patvirtinamas, kaip tai suprantama pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, tik su sąlyga, kad kompetentingos institucijos yra įsitikinusios, kad jis nedaro neigiamo poveikio teritorijos vientisumui. Taip yra, kai dėl tokio poveikio nebuvimo nebelieka jokių mokslo požiūriu pagrįstų abejonių (112 p.)*. Taigi pateikti išaiškinimai leidžia teigti, jog kriterijai, kuriais remiantis gali būti patvirtintas planas ar projektas, privalo būti išskirtinai mokslinio pobūdžio, kadangi tokio vertinimo tikslas yra atsargumo principo taikymas, kuriuo remiantis siekiama užkirsti kelią bet kokiam pavojui, *kai, vadovaujantis geriausiomis atitinkamos srities mokslo žiniomis, negalima atmesti galimybės, kad planas ar projektas gali pakenkti nagrinėjamos teritorijos apsaugos tikslams (111 p.)*.
168. Šiuo metu nustatytas 30 metrų atstumas iki buveinių, kuriuo remiantis yra pripažįstama „Natura 2000“ *artima aplinka* ir kuriuo yra priversti vadovautis reikšmingumo vertintojai, nėra pagrįstas jokiais realiais moksliniais tyrimais. Tuo tarpu mokslininkų-ekologų vertinimu toks atstumas yra akivaizdžiai nepagrįstas (ekspertiniai duomenys bus pateikti bylos eigoje).
169. Saugomų teritorijų direkcijos yra vienintelės kompetetingos institucijos, galinčios vertinti planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumą, o kriterijai, pagal kuriuos toks vertinimas privalo būti atliktas, gali būti nustatyti tik ekspertiniu lygiu mokslininkų-ekologų.
170. Todėl VMU šiuo metu daroma įtaka nustatant bei „švelninant“ mokslininkų nustatytus kriterijus pažeidžia nustatyto teisinio reguliavimo tikslus.
171. Negali būti ūkiniais-ekonominiiais kriterijais diktuojami reikalavimai ar sąlygos aplinkosauginiams moksliniams reikalavimams, kuriais remiantis būtų nustatyta, kokie apribojimai planuojamai ūkinei veiklai turėtų būti nustatyti, kad poveikis galėtų būtų laikomas nereikšmingu. Planuojamos ūkinės veiklos nereikšmingumo įvertinimo objektyvumas gali būti grindžiamas išskirtinai moksliniais motyvais, paneigiančiais bet kokias abejones dėl galimo tokios veiklos reikšmingumo.
172. Tačiau šiuo metu VMU tiesiogiai dalyvauja kriterijų nustatyme pasiekdama jų ribojimo. Todėl įvykdyti reikšmingumo vertinimai negali būti laikomi objektyviais, o Reikšmingumo išvados negali būti laikomos objektyviomis, pagrįstomis ir teisėtomis.

173. Pavyzdžiui, siekiant nustatyti buveinių artimos aplinkos dydžius, po minėto LVAT 2023-12-06 procesinio sprendimo saugomų teritorijų ekologai, remdamiesi specialiomis žiniomis, pateikė bendrą poziciją dėl to, kad buveinių *artima aplinka* turi būti laikoma mažiausiai 50 metrų. Toks pasiūlymas VSTT vardu buvo pateiktas Aplinkos ministerijai. Tačiau surengus bendrą pasitarimą su VMU, buvo nuspręsta atstumą dėl artimos aplinkos sumažinti iki 30 metrų. Taip preliminariais skaičiavimais VMU „išsikovojo“ galimybę papildomai plynai iškirsti aplink buveines maždaug 62 000 ha miškų.
174. Taip pat buvo vykdomos intensyvios diskusijos su VMU dėl to, *kokią* ūkinę veiklą galima vykdyti toje *artimoje aplinkoje*, nors, remiantis mokslininkų-ekologų nuomone, jokia veikla tokiose teritorijose negalima. Todėl kirtimai šioje teritorijoje iš pradžių nebuvo planuojami, tačiau netrukus buvo nutarta leisti *neplynus* kirtimus, o pastaruoju metu yra nurodyta, kad kai kuriais atvejais „rekomenduojama“ leisti ir *plynus* kirtimus.
175. Nors tokie nurodymai nėra pagrįsti jokiais moksliniais kriterijais ir niekaip teisiškai nėra apibrėžti, tačiau tokio pobūdžio aukštesnės administracinės galios institucijos „rekomendacijos“ (tiek žodinės, tiek ir raštiškos) saugomų teritorijų direkcijose yra suprantamos kaip privalomos, o reikšmingumo vertinimą atliekantys ekologai, surašydami reikšmingumo išvadas, privalo juos vykdyti arba ... pakeisti savo darbą.
176. Tuo tarpu net ir be jokių mokslinių tyrimų yra aišku, kad plyno kirtimo poveikis miškui yra didesnis, nei 30 metrų nuo kirtimų ribos, kadangi dėl kirtimų keičiasi tokiu atstumu esančios buveinės apšvietimas, mikroklimatas, hidrologinis režimas, biocenozė¹, padaugėja vėjovartų, atitinkamai pagerėja sąlygos žievėgraužiams ir t.t.
177. GAB kriterijų projektai buvo parengti geriausių Lietuvos ornitologų, dirbančių VSTT Metodiniame analitiniame centre (MAC). Tačiau, prieš tvirtinant šiuos mokslškai pagrįstus kriterijus, dėl jų derinimo su VMU ekonominiais interesais projekte mokslininkų nustatyti reikalavimai buvo sumažinti.
178. Pavyzdžiui, taip atsitiko su kurtinių GAB kriterijais. Labanoro giria yra bene svarbiausia paukščių apsaugai svarbi teritorija, išskirta kurtinių rūšies apsaugai. Pagal GAB projektą (ekspertų nuomonę), vadovaujantis šiuo projektu buvo taikoma taisyklė, kad ne mažiau kaip 50% miškų aplink kurtinių tuokvietę 1 km spinduliu turi būti pasiekę techninė brandą (pušims - 100 metų), o jeigu toje vietoje numatomas miško kirtimas, tai toje zonoje biržės turi būti ne didesnės, negu 1 ha.
179. Įvertinus VMU Švenčionėlių padalinio biržes, kurios patenka į kurtinių tuokvietės apsaugos zoną, nei viena biržė neatitiko šio projekte nustatyto reikalavimo, kadangi nėra nei vienos tuokvietės Labanoro girioje, kad bent 50% miškų aplink ją būtų brandūs, kas šiai rūšiai kritiškai svarbu pagal visus mokslo duomenis (kurtiniai ypač sėslūs ir veisiasi ne toliau, nei 1-2 km nuo tuokvietės, o brandūs miškai - jų veisimosi buveinė).
180. Kai GAB reikalavimai buvo pateikti tvirtinimui (Aplinkos ministro įsakymu), po papildomų „diskusijų“ su VMU buvo nuspręsta, kad pusė miškų aplink tuokvietes turi būti ne brandūs, o 70 metų amžiaus ir vyresni (taigi būtinas pušų amžius kurtiniams veistis ekspertų nustatytuose reikalavimuose buvo sumažintas net 30-čia metų). Taip pat buvo padidintas leistinas biržių plotas tuokviečių apsaugos zonoje nuo 1 iki 1,5 ha. Tokiu reglamentavimu sudaryta galimybė be poveikio aplinkai vertinimo ir net be išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo išpjauti didesnę kiekį medienos tiek dėl sumažinto privalomo kirtimui amžiaus, tiek ir dėl

---

¹ biocenozė - tai tam tikroje teritorijoje (biotope) gyvenančių įvairių rūšių augalų, gyvūnų, grybų ir mikroorganizmų visuma, tarp kurių susiformavę nuolatiniai tarpusavio ryšiai, mitybos grandinės bei energijos ir medžiagų apykaita

šliejimo² (jei biržės būtų nustatytos mažesnės, kirtimus reiktų išdėstyti per ilgesnį laiką dėl šliejimo reikalavimų).

181. Tokiu būdu, atsižvelgiant į ekonominius-ūkinis VMU interesus, kurtinio GAB nebegali būti laikoma ekspertų nuomone, o kriterijai bei reikalavimai, nustatyti GAB - nebegali būti laikomi *moksliniais*.
182. Ta aplinkybė, kad suinteresuotų ekonomine nauda valstybinio ūkinio subjekto (Atsakovo VMU) interesais bei politikų (Aplinkos ministerijoje) sprendimais yra pakeisti ekspertų nustatyti kriterijai, kuriais remiantis yra nustatomi ekologiniai „Natura 2000“ teritorijose saugomos EB svarbos rūšių bei buveinių poreikiai, lemia, jog Reikšmingumo išvados negali būti laikomos nei *pagrįstomis*, nei *mokslinėmis*, nei *objektyviomis išvadomis*, o vienintelis pagrįstas nagrinėjamu atveju aplinkosauginis vertinimas galėtų būti tik pilnutinis poveikio aplinkai vertinimas.

VI

183. Miškotvarkos taisyklių 22³ punkte, nustatyta: „*Kai, rengiant vidinės miškotvarkos projektą, kuriame Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje yra detalizuotos miško ūkinės veiklos, kurioms vykdyti išduodami leidimai, nurodytos konkrečios jų vykdymo vietos ir kriterijai, gaunama išvada dėl reikšmingumo, kad planuojamos (-ų) ūkinės (-ių) veiklos (-ų), kurios (-ių) vykdymo pagrindus nustato šis vidinės miškotvarkos projektas, įgyvendinimas gali daryti reikšmingą poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, turi būti atliktas šios (-ių) planuojamos (-ų) ūkinės (-ių) veiklos (-ų) poveikio aplinkai vertinimas* Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatyta tvarka ir gautas sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, pagal kurį planuojama ūkinė veikla atitinka teisės aktų reikalavimus ir nedarys reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai.”
184. Pažymėtina, kad pastaroji teisės norma Lietuvoje nėra įgyvendinta nei vieną kartą. T.y. visoje Lietuvoje planuojant ir vykdamas didžiulio masto kirtimus „Natura 2000“ teritorijose nėra atliktas nei vienas poveikio aplinkai vertinimas miškų ūkio veiklai nepriklausomai, kokio masto miškų kirtimo veikla iki šiol buvo suplanuota ir įvykdyta „Natura 2000“ teritorijose ir joms artimoje aplinkoje.
185. Tuo tarpu gavus Reikšmingumo išvadas, kuriose yra nurodoma, kad *planuojamos ūkinės veiklos poveikis bus reikšmingas*, paraiškos toms pačioms teritorijoms pildomos pakartotinai ir, pasinaudojant aukščiau minėtais procedūriniais reikšmingumo nustatymo trūkumais bei administraciniu aukštesnių institucijų poveikiu, inicijuojami reikšmingumo nustatymo patikrinimai (selektyviai tik toms teritorijoms, kuriose nustatytas reikšmingas poveikis ir netiriant PŪV nereikšmingumo nustatymo pagrįstumo toms teritorijoms, kuriose nustatytas nereikšmingas poveikis).
186. Tokiu būdu, jau įvertintoms teritorijoms, kuriose ekologai nustato galimą reikšmingą poveikį saugomoms „Natura 2000“ teritorijoms, atliekamas pakartotinas vertinimas vadovaujantis minėtomis Aplinkos ministerijos viceministro „rekomendacijomis pereinamajam laikotarpiui“ ir toms pačioms teritorijoms, kurioms buvo nustatyta, jog planuojamos ūkinės veiklos poveikis bus reikšmingas, yra išduodamos naujos Reikšmingumo išvados, kad *planuojamos ūkinės veiklos poveikis nebus reikšmingas*.

---

² miško šliejimas - tai miškininkystės procesas, kuomet brandaus miško kirtimas yra derinamas su naujo miško auginimu, paliekant dalį medžių, kad jie „šlietųsi“ prie naujai besiformuojančio jaunuolyno

187. Ši situacija leidžia teigti, kad miškotvarkos srityje vyksta tik reikšmingumo vertinimo imitavimas, sudarantis teisinės prielaidas nevykdyti poveikio aplinkai vertinimo, kuris yra privalomas tiek pagal nacionalinį, tiek ir pagal Europos sąjungos teisinį reguliavimą, kai „Natura 2000“ teritorijose bei jų gretimybėje yra vykdoma tokios objektyvios rizikos ūkinė veika, kuri neišvengiamai gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį „Natura 2000“ teritorijose saugomoms vertybėms bei šio tinklo vientisumui.

VII

188. Reikšmingumo išvados Pareiškėjui buvo pateiktos kartu su Atsakovo VMU raštu, kuriuo atsisakyta patenkinti Suinteresuotos visuomenės pasiūlymus. Kai kurios iš šių Reikšmingumo išvadų turi konkrečius identifikacinius duomenis (metaduomenis), tačiau kai kurios iš Reikšmingumo išvadų yra pateiktos bendru sąrašu be atskirų jų identifikacinių duomenų.
189. Skundo reikalavimas yra formuluojamas pagal gautus duomenis.
190. Tačiau Atsakovai yra įpareigotini pateikti konkretų Reikšmingumo išvadų sąrašą nurodant Reikšmingumo išvadų identifikacinius duomenis arba patvirtinti, kad reikalavimuose įtrauktos Reikšmingumo išvados yra įvardintos tinkamai, pakankamai ir apimančiai Miškotvarkos projektus.

VIII

191. ABTĮ 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *jeigu administracinėje byloje kyla klausimų, reikalaujančių specialiųjų mokslo, meno, technikos ar amato srities žinių, teismas ar teisėjas skiria ekspertą arba paveda ekspertizės įstaigai atlikti ekspertizę.*
192. Taip pat vadovaujantis ABTĮ 60 straipsnio nuostatomis byloje bus prašoma kviesti tam tikros srities specialistus, kad šie, nagrinėjant administracinę bylą teisme, pasisakytų dėl byloje tirtinų, specialiųjų žinių reikalaujančių sričių ir dokumentų, siekiant juos ištirti ir tinkamai įvertinti.
193. Konkretizuoti prašymai dėl ekspertizės skyrimo, klausimų ekspertams suformulavimo bei siūlomų ekspertinių įstaigų, kurioms būtų pavesta atlikti ekspertizę, Pareiškėjas pateiks po to, kai Skundas bus priimtas.

IX

194. Vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnio 1 dalyje nustatyta teisės norma, *kreiptis į administracinį teismą su abstrakčiu pareiškimu, prašydama ištirti, ar su aplinka susijęs norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą turi teisę suinteresuota visuomenė, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme.*
195. Vadovaujantis ABTĮ 113 straipsnio 1 dalyje nustatyta teisės norma *prašyti administracinio teismo pradėti tyrimą, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą, turi teisę šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai, kai tame teisme yra nagrinėjama konkreti byla dėl jų teisių pažeidimo.*
196. Pateikto Skundo atveju pagrindas *prašyti administracinio teismo pradėti tyrimą, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą*

Pareiškėjui atsiras tik po to, kai Skundas bus priimtas ir jeigu iki tol nebus inicijuota atskira byla dėl to paties norminio teisės akto ištyrimo pagal suinteresuotos visuomenės abstraktų pareiškimą, vadovaujantis ABTĮ 112 straipsnio 1 dalimi.

X

197. Atkreiptinas dėmesys, kad taikoma Reikšmingumo išvadų išdavimo praktika prieštarauja Europos Teisingumo Teismo 2011 m. rugsėjo 22 d. sprendimo motyvams (*Byla C-295/10*), kurioje sprendimas buvo priimtas pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo kreipimąsi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0295:LT:HTML>) (*toliau - ETT byla*).
198. Minėtoje ETT byloje, atsakydamas į LVAT užduotus klausimus, teismas *inter alia* aktualiai konstatavo:
- 199.
- 199.1. (37 p.) Kaip matyti iš Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) 1 straipsnio, pagrindinis jos tikslas – užtikrinti, kad rengiant ir prieš priimant planus ir programas, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, būtų atliekamas aplinkosauginis vertinimas.
- 199.2. (46 p.) Valstybių narių pagal Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) 3 straipsnio 5 dalį turima diskrecija nustatyti kai kurių rūšių planus, galinčius turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, ribojama šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje, skaitomoje kartu su to paties straipsnio 2 dalimi, įtvirtinus pareigą užtikrinti, kad būtų atliekamas planų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, visų pirma dėl jų charakteristikų, pasekmių ir teritorijų, kurioms gali būti daroma įtaka, aplinkosauginis vertinimas.
- 199.3. (47 p.) Todėl valstybė narė, kuri nustato kriterijų, dėl kurio praktikoje visai planų kategorijai iš anksto netaikoma pareiga atlikti aplinkosauginį vertinimą, viršija diskreciją, kurią ji turi pagal Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) 3 straipsnio 5 dalį, skaitomą kartu su to paties straipsnio 2 ir 3 dalimis, nebent visi projektai, kuriems daroma išimtis, remiantis atitinkamais veiksniais, kaip antai jų objektu, teritorijos, kurią jie apima, dydžiu arba susijusių gamtinių zonų pažeidžiamumu, gali būti laikomi negalinčiais turėti reikšmingų pasekmių aplinkai (šiuo klausimu dėl valstybių narių diskrecijos, suteiktos pagal Direktyvos 85/337 (*SPAV direktyvos*) 4 straipsnio 2 dalį, žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-427/07, Rink. p. I-6277, 42 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- Advokato pastaba: nagrinėjamu atveju praktikoje visai planų kategorijai iš anksto netaikoma pareiga atlikti aplinkosauginį vertinimą, kadangi kai kuriais atvejais laikoma, jog yra nereikalinga reikšmingumo išvada, o kai kuriais atvejais a priori be mokslinio pagrindimo konstatuojama, kad poveikis nebus reikšmingas.*
- 199.4. (53 p.) Galiausiai reikia konstatuoti, kad tokios normos, kaip įtvirtintosios Nutarimu Nr. 967 patvirtinto aprašo 3.4 punkte (*ši nuostata buvo panaikinta po šio ETT sprendimo - Advokato pastaba*), ne tik kelia grėsmę Direktyva 2001/42 siekiamam tikslui ir ypač jos 3 straipsnio 2, 3 ir 5 dalims, kuriose nustatyta, kad nė vienas planas, galintis turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, neturi išvengti aplinkosauginio vertinimo, bet ir jomis visiškai neužtikrinama, kad kompetentingos institucijos atsižvelgs į Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) II priede nustatytus kriterijus, kaip konkrečiai to reikalaujama šios direktyvos 3 straipsnio 5 dalies antrame sakinyje siekiant užtikrinti, kad ji būtų taikoma visiems planams, galintiems turėti reikšmingų pasekmių aplinkai.
- 199.5. (63 p.) Atsižvelgiant į pateiktus vertinimus, į trečiąjį, ketvirtąjį ir penktąjį klausimus reikia atsakyti taip: Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) 11 straipsnio 1 ir 2 dalis

reikia aiškinti taip, kad atlikus aplinkosauginį vertinimą pagal Direktyvą 85/337 (SPAV direktyvą) neatleidžiama nuo pareigos atlikti tokį vertinimą pagal Direktyvą 2001/42 (PAV direktyvą) <...>.

200. Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus pažymėtina, kad nėra pagrindo poveikio aplinkai vertinimą bei strateginį pasekmių aplinkai vertinimą reglamentuojančias teisės normas aiškinti taip, kad rengiant planus ir programas, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, būtų įmanoma išvengti aplinkosauginio vertinimo tik todėl, kad administracinės institucijos sukuria tokias procedūras, kurios neįgalina objektyviai nustatyti PŪV reikšmingumo.
201. Kaip pagrįstai nurodyta ETT sprendime, *nė vienas planas, galintis turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, neturi išvengti aplinkosauginio vertinimo.*
202. Problema yra sisteminė, o plataus teisės išaiškinimo buvo siekiama net šešerių metų laikotarpiu dešimtyje teisminių procesų (teismo proceso Nr. 3-61-3-02252-2018-7, 2-56-3-00927-2018-5, 3-61-3-04356-2019-3, 3-61-3-03416-2019-9, 3-65-3-00294-2019-4, 3-62-3-00761-2021-3, 3-62-3-00852-2021-4, 3-62-3-01719-2021-7, 3-61-3-01391-2022-3), kol, pagaliau, buvo pasiektas minėtas LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos išaiškinimas LVAT 2023-12-06 nutartyje (adm. byloje Nr. eA-716-624-2023).
203. Tačiau net ir Teismui pateikus aktualius teisės išaiškinimus minėtoje byloje, Atsakovai instituciniu administraciniu-norminiu reguliavimu sugebėjo taip juos „neutralizuoti“, kad planai, kurie akivaizdžiai ir neišvengiamai gali turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, išvengia objektyvaus mokslinio aplinkosauginio vertinimo. Tai sudaro prielaidas išvengti poveikio aplinkai vertinimo.
204. Todėl, esant abejonėms dėl platesnio teisės aiškinimo bei siekiant Europos Sąjungos teisės normų taikymo bei Lietuvos teismų formuojamos praktikos suderinamumo, byloje gali būti pagrindas kreiptis į Europos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo siekiant išsiaiškinti, ar tas teisinis reguliavimas, kuriuo remiantis Lietuvos Valstybės institucijos (įskaitant Atsakovus) išduoda reikšmingumo išvadas, jog planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas (pagrindiniai miško kirtimai suplanuoti pagal penkmečio vidinės miškotvarkos projektus įsteigtose ar potencialiose „Natura 2000“ ar joms gretimose teritorijose) negali daryti reikšmingo poveikio „Natura 2000“ teritorijoms, šių teritorijų tinklo vientisumui bei jose saugomoms gamtinėms vertybėms, sistemiškai atsisakydamos atlikti planų ir programų poveikio aplinkai ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimą, neprieštarauja ES direktyvose 2001/42 (PAV direktyva)³, 85/337 (SPAV direktyva)⁴ ir Buveinių direktyvoje⁵ nustatytam teisiniam reguliavimui ir esminiam principui, kuriuo remiantis nė vienas planas, galintis turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, neturi išvengti aplinkosauginio vertinimo.

Byla bus vedama per advokatą Saulių Dambrauską (Vytauto pr. 95/K.Donelaičio g. 1, Kaunas), tel. +37068618325, el.p.: sauliusdamb@gmail.com

---

³ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo;

⁴ Direktyva 2001/42/EB dėl strateginio poveikio aplinkai vertinimo;

⁵ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos - pagrindinis visos Europos natūralių buveinių ir gyvūnijos bei augalijos apsaugos instrumentas;

Dėl išdėstytų motyvų **p r a š a u**:

1. panaikinti atsakovo Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos:

- 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą Nr. 2-1236;
- 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Švoginos apylinkės“ (LTIGN0039)) Nr. 2-1234;
- 2025-07-31 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Kretuono ežeras ir jo apylinkės“ (LTSVE0033)) Nr. 2-926;
- 2025-07-31 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Apvardų ir Dysnų apylinkės“ (LTIGN0038)) Nr. 2-925;
- 2025-10-29 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą Nr. 2-1238;

- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-11-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST/PAST „Labanoro giria“, kai poveikis nereikšmingas) Nr. 2-1277;
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-11-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST/PAST „Labanoro giria“, kai poveikis reikšmingas) Nr. 2-1277 (be metaduomenų);
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-15 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Aukštaitijos nacionalinis parkas“ (LTIGN0018), PAST „Vakarinė Aukštaitijos nacionalinio parko dalis“ (LTIGN003) Nr. 2-860;
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-11 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Sarios upė“ (LTSVE0024) Nr. 2-846;
- Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos 2025-07-15 Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą (BAST „Žeimenos upė“ (LTSVE0020) Nr. 2-859;

2. panaikinti atsakovo Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos išvadas:

- 2025-07-25 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (atmesta, neatmesta) Nr. S2-2708;
- Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadas (BAST) „Adučiškio pelkė“ (kodas LTSVE0002), (BAST) „Guntauninkų miškas“ (kodas LTSVE0037), (PAST) „Adučiškio-Guntauininkų miškai“ (kodas LTSVEB008), (BAST) „Gražutės regioninis parkas“ (kodas LTZAR0024), (PAST) „Šiaurės rytinė Gražutės regioninio parko dalis“ (LTZARB004), (PAST) „Sartų regioninis parkas“ (kodas LTZARB005), (BAST) „Antazavės šilas“ (kodas LTZARB0011), (PAST) „Svylos upės slėnis“ (kodas LTSVEB001);

- 2025-10-30 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (nereikšminga) Nr. S2-3849;
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-07-10 Planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo išvadą Nr. S2-2524;
  - Aukštaitijos saugomų teritorijų direkcijos 2025-11-25 Dėl planuojamos miško ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo (atmesta, neatmesta) Nr. S2-4093.
3. **panaikinti atsakovo Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2026-01-30 įsakymą Nr. V-37 „Dėl VI Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimo patvirtinimo“ ir 2026-01-28 įsakymą Nr. V-32 „Dėl VI Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Švenčionėlių regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimo patvirtinimo“;**
  4. **panaikinti atsakovo Valstybinių miškų urėdijos 2026-01-13 raštą Nr. 77-S-662-2026 „Dėl pastabų, pasiūlymų, reikalavimų Ignalinos vidinės miškotvarkos projektui“ ir 2026-01-13 raštą Nr. 77-S-669-2026 „Dėl pastabų, pasiūlymų, reikalavimų Švenčionėlių vidinės miškotvarkos projektui“;**
  5. **įpareigoti atsakovą VI Valstybinių miškų urėdiją prieš teikiant patvirtinimui valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Ignalinos regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto keitimą, kuriuo planuojama ūkinė veikla įsteigtose ir potencialiose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose ir jų artimoje aplinkoje, atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą;**
  6. **priteisti bylinėjimosi išlaidas;**
  7. **grąžinti permokėtą žyminio mokesčio dalį.**

Su pirminiu skundu pateikti priedai (pažymint neaktualius patikslinus skundą):

1. S-1 2025-12-08 VIG Fondo pastabos-pasiūlymai dėl Ignalinos miškotvarkos projekto;
2. S-2 2025-12-09 VIG Fondo pastabos-pasiūlymai dėl Švenčionėlių miškotvarkos projekto
3. S-3 Kitų pareiškėjų pastabos-pasiūlymai dėl Ignalinos miškotvarkos projekto (**neaktualus**);
4. S-4 2026-01-13 Atsakovo VMU atsakymas į VIG Fondo pastabas-pasiūlymus dėl Ignalinos MP (su pridėtomis reikšmingumo išvadomis);
5. S-5 Atsakovo VMU atsakymai į kitų pareiškėjų pastabas-pasiūlymus (**neaktualus**);
6. S-6 2026-01-28 VIG Fondo Pretenzija-pranešimas apie grupės ketinimą kreiptis su skundu;
7. S-7 Grupės narių pareiškimai (**neaktualus**);
8. S-8 VMU 2026-02-13 atsakymas VIGF dėl pretenzijos;
9. S-9 2026-01-13 Atsakovo VMU atsakymas į VIG Fondo pastabas-pasiūlymus dėl Švenčionėlių MP (su pridėtomis reikšmingumo išvadomis);
10. S-10 Aplinkos ministerijos raštas-rekomendacija;
11. S-11 Grupės narių sąrašas (**neaktualus**);
12. S-12 Pranešimas apie Grupės skundą (tekstas) (**neaktualus**);
13. S-13 Atstovavimo sutartis;
14. S-14 Teisinių paslaugų sutartis (**neaktualus**);
15. S-15 VIG Fondo JAR išrašas;
16. S-16 Misko GNK JAR išrašas (**neaktualus**);
17. S-17 Misko GNK JAR išrašas (**neaktualus**);
18. S-18 Žyminis mokestis.

ADVOKATAS: SAULIUS DAMBRAUSKAS